

Description of a West Indian Voyage
from 1639 until 1645.

From Amsterdam to

St George de Mina a Castle in Africa

prepared & written by

by
Michael Hemmersem, Citizen of Heerenberg

and now translated in the Swedish Language
& printed

at

Wijsemborg

by H. H. s. . . Royal Printer . . .

Johan Karstel

ANNO MDC LXXIV

1674.

West-Indiänisk Rese. Beskrifning/
Från Åhr 1639. till 1645.

Ufrån Amsterdam till
St: Joris de Mina, itt Castell i Africa:
Förrättat och beskrefwin

^{Uff}
Michael Hemmersam/Borg: uthi Nurenberg,
Och nu in på wärd Swänska Språk förwänd och Tryckt/
På

Wissingzborg /

Uff Hans Hög: Grefl: Nades Hr: Ritz, Drohetens
Booktryckiare ihersammastådes,

Johann Kankel.

Anno M DC LXXIV.

UNIV. COLL. GHANA LIBRARY

Gunstige Läsare!

Sad Nyttia / Gagn och Fromma / anseentlige
Reesor / som med Förstånd anstälte och förrät-
tade warda / med sig föra / thet gifwa lärde och
wälförföckte Mäns Exempel / nogsampt till-
kenna; hwilcke förmedelst theras wijsa Omfarande / uthi
äthskillige så wäl Christine; som Hedniske Länder och Rijs-
ken / hafwa sig een besynnerlig Förfarenheet / om hwarie-
handa Nationers och Folkz Natur / Dirth och Egenstaper
förwerfwat / och thet med mycket Fruchtbartiligt både på een
och annor Orthi Werlden uthrättat: Ehuruwål många
orätteligen mehna / thet slike Reesor / med then Frucht och
Nyttia / som till mehntige Västas befrämjande något mände
skaffa / icke så synnerligen sammanfogade äro. Med thesse
äret beskaffat / lika som een wäl-klingande luftlig Music /
then ändoch mången fast gern anhörer / så händer det lijk-
wäl under tiden / att een Midas ock offta thet till kommer /
hwilcken een Säckepipa fast bättre behagar / emådan thes
ofatte Liud och Stråål / honom uthi Öhronen fast luftigare
infaller; Hwar igenom then herlige Musiken / siet tillbörlig-
ge Loß och Prijs / bör hoos the Förståndige / antä icke förlora
eller mt.

)(11

G57434

1/da/D 7671 H38

Africana 6595

eller mista. Åfwen så wore en heller tilbörligt/om een Konst-
rikt Måblare förfärdigade te besynnerligt Konst-syncke/det
hwar Man gerna åstunda de see/ och ibland andre Åstodare/
theßlikest een Mornus ther fram-kommo/som aff infödd Wan-
art thet samna lastade och förtalde/ at theß i så måtto här
öfwer gjorde Ömdömme/ skulle förnä/ then dyra Måblare
Konsten/ uthi något förkleena. Man låas och uthaff
Historier/ huruledis så eengång någre små samman-leek an-
de Piltar/ hade såte Keyserens Heraclis Beläte/(som sådo
på then eena-/och på then andra sidan/ huru han såtto på
een Wagn/) och ther med fördrestwo sin Leek/ kommer een
serdeels Persohn (som doch teke heller wisse hwad det war) och
för een halff Riksz-daler det samma sig till handlar / sampe
för 30. Riksz-daler thet åther till een annan försällser/ för
hwilcket Beläte een Holländare igen gaff 300. Riksz-daler/
och ytterligare uthaff Hertigen aff Florenz 7000. Ghroner
hårföre bekom. S:ti Iohannis Baptiste Doop/tr ardt ock
i lika måtto för 7. Styfwer/ uthi Prinsens aff Drangtens
Hoff tidpt/ och för 3000. Gylten igen borthandlat.

Så som nu alle thesse Köpare och Sälltare/ förstode
in thet lika/ hwad thesse Stycken hade at innehåra eller be-
tyda/(oanseede sombliges i så måtto berömlige Nistålkan/
uthaff wrångwisse Menniskior kan blifwa till wärsta uth-
förd) och lastat/ at man sine Medel således ill'abaar använd
och anlagt; Utå skeer ock/ när man widrige Ömdömmen
faretar/ om the Resor/ med Dygd/ Åbra och Beröm förät-
tas/

tas; Och icke således anställte blifwa/ som een förnehm/ lärde
Man uthi Nürenberg om een sin bekandte Wän bekänner/
hwilcken uppå hans Begäran/ at få weeta/ hwad för wisse
och lärde Man/ wid hans Wistande uthi Rom/ woro ther i
Glor och Beröm/ hafwer detta misshagelige Swar gifwet:
Qvot Cœlum stellas, tot habet Roma puellas.

Det är:

Här är så många Piger skåår/
Som Stiernor man på Himlen seer.

Föruthan thesse/ äro och många som aldeles willja o-
gilla the Reesor/ man uthi fiärran aflägne Land/ till Barba-
rer/ Hedningar och Schristit Folk anrättar/ föregifwan-
des/ thet hwarcken Dngd/ Skickelicheet/ heller någre syn-
nerlige Slögder/ ther ståå till at läras; hwilckas således
fattade falska Inbillning/ fogeligen bemötes med then Wis-
se/ och hoos Persianerne högt-berömbde Lockmannes
gifne Swar/ uppå någres honom förestälte Frågan och
Spörsmål; Aff hwem eller hwadan then stoora Witsdom
och Skickelicheet/ han fans med begäfwat/ honom wardt
tillfallen: Nembligen uthaff the Sklooke och Skickelige;
Thalt hwad han såg them illa anstod och klädde/ thet synd-
de han.

Then berömlige Werldz-wisse Pythagoras företog een
Reesa in uthi Egypten/ Indien/ Persien och Grekland/ alt
ill then ända enkannerligen/ at han hoos the Slårde och
Dwisse

Swiſſe Hedningar/ något thet nyttigt wore/ fatta och be-
gräpa måtte. Galenus uthaff sköndne Skrifter Nampr-
kunnig/ sparde en heller ſijn Möda och Smack at göra ſig
Naturſens Heemlighett uthi Smyrna/ Corintho/ Alexan-
dria/ Syrien/ Egypten/ ſampt på Öarne Lemno och Cy-
pern befandte och kunnog.

Huru många höga Huf-
wuden aff Werldzens ſtoore Magnater/ ſtulle gerna pere-
grinera och wandra/ om the för ſine Rijkers och Regimen-
ters ſampt Undersätares Wällfärd ſtull/ på något ſätt/ måt-
te komma ther med till råttä/ ther på ha ſwore man uthi
Werldzlige Hiſtorier / ibland andra/ tee märckeligt Be-
wiſſ/ hurulunda Keſar Trajanus/ då han Kriſget emooe
the Parther/ med Möda och Beſwår hade uträttat/ och
wardte till Wårcka / och wille låta beſegla Oceanum, theſ
Lägenheeter till förnimma och uthſpana/ och bleff warſe nå-
gre tillpyntade Fahrkoſtar och Skiep/ hwilcka ſig åhrnade
åth Indien/ haſwer Herteligen dånſkat / at hans ålder/
Etiſſkrafter ſampt ſwåre Regementz-lyſlor hade medgiffwit
och tillåtit/ huru gerna han wille då begiffwit ſig och med
uthi Sällſkap / och om Lägenheeterne ther ſig ehkundigat.
Thet är oſehlbart wiſt och ornageligt / at then ſom ålſkar
Wiſſdom/ Klockheet och Förſtånd/ kan then lära/ öſwa och
idka/ ehwar man hållt kommer i Werlden; Men then ſom
ingen Ting ſkåder/ nogar eller wårdar/ bliſwer eſter Pat-
ſka Ord elaget Johannes in eodem, faſt han med the Lårdeſte i
heela Werlden omginges.

Och efter hwar man icke hafwer Lågenheet och Till-
fålle at företa 37 wisdöftige Keesor / bort till så fiärran
från oss belågne Öhrter; The sembiwål / som Medel ther till
hafwa / passa icke stoort på / Footen öfwer sitt Födelses-
ohrets Gränser / wisda uthlyteta; Hwarföre och ibland then
Brist wåre Swenska Språk / uppå sliske Materier liden /
förmeenar lag icke uhr Wågen at wara / det man söker skid-
ne Keesebeskrifningar / befordra till Prånt / på det både the
som Medlen till sådanne Keesors uthrättande brista och feh-
la / må hafwa något ibland at förlusta sig uthi / så ock the an-
dre uthaff sliske Bökers Läsande / upmuntras och bewee-
las / uthi thetas Footspor at tråda / som igenom ingen Fah-
ra / Möda eller Beswår / hafwa sig ifrån sådanne Keesor
affsträckta låtit / och således medelst Werldennes Besichti-
gande / och ther aff flytande Kundskap / om thess margahan-
da Beskaffenheeters upröyande i Dags- ltwiset / åstunda
ther meeniga Västa / och sitt Fädernes Landz Fromma be-
tiåna / sampt ther igenom förwerfwa sig odödelige Rampn
och Gunst både hoos Höge och Låge : Men besynnerligen
the stoore Underwårc betrackta / hwilcke hoos the wilde och
grofwe Hedningar G V D H serdeles låter förmårecka ;
Sampt G V D H Allsmåchtig Innerligen tacka / som thesse
wåre Tider ifrån the Hedniske Stygghelser och Blindheet /
uthi hwilcken wåre Förfäder fordom- dags hafwa warit
mycket diupt inweswade / haqr uthaff Guddommelia Nå-
de frälst och befriat : Ty all then Hedniske Wisdes-
pelse

pelse och Affgudadyrckan / som uthi thenne Boock bestitfwes /
är tillförna uthi humblinde Heedendommen / wid Upsala / äf-
wen så swår och gross idkad och drifwin / at then Sadernes
Landens Historier här om lääs / må therfore hilsna och
fasa / tåmwal the Tiders ålandiga Tillstånd / aff Hiertat
högeligen medynckta och klaga.

Thenna Wäst-Indianiska Keesa / som sag nu efter
mijn Nådigste Grefwes och Herres Hr. Rijkz
Drogetens / Högborne Grefwe Peer Bra-
hes / etc. Nådige Godtsinnande / hafwer efter mitt eensal-
dida åmpne och then ringa Kundskap jag hafwer uthi Swen-
ska Språcket / mig företagit uthaff Tyiskan in på detta Tun-
gamåhl förwånda / är uthaff een berömlig Guld-arbetare i
Nurenberg / Michael Hemersam benebmd / uthi 7. åhrs tid
fullbracht ; hwilcken med besynnerlig Flit och Ahtsam-
heet / hafwer grant och noga anmärckt och uptecknat / hwad
han under thenna widlyfftiga Keesa / haat seedt / hört och
förfarit / hwilcket ock sedan på någre Förnåmbtligas Beglä-
rant i Nurenberg är först efter hans Död på Trycket i Dagz-
set kommit.

Förnimmar jag nu / at
detta mitte ringa Ensaldiga Wåre blifwer hoos een och an-
nan till bästa uptagit och uthydt / (Ehurn jag nu / när man lääs
det igenom / förnimmar många Ord / här uti wara / som uthi itt och an-
nat något affbryta / hwilcket sig uthaff mijn Skunnigheet i Språcket
haat förorsaket) så tänckar jag tåmwal, m^z G^{ds} Hielp / i sinom
Tid /

Tid / (så lag förmodar mig uthi Swänska Tungomåhles
något färdigare vara / Konungarikets Stams / uthi Asia
belägit / Beskrifning / emåd an ther uthinnan många under-
lige Ting förmålas ; och hwad elliest kan aff slike Materia
sig skicka ther till / låta här uppå följa / hwilket jag hop-
pas / skall icke allenast vara lustigt och angenehm / uthan ock
nyttigt och gagneligt till at läsa ; På det the som förstår icke
Latinske Språket / kan ock blifwa något i sådanna Histori-
erne bekänte / och hafwa något at roo sig med ; Och rätt-
sinnige Läsaren / i medler Tid / befäller GDDJ Alsmäch-
tig. Aff Wisingborg / Anno 1647.

1677

J. Kankel, Wolgast:
Pomer:

M Hr efter wärs H E R R E S
J E S U S C H R I S T I S Födelse 1639.
then 6. Augusti/ är jag Michael Hem-
mersam/ Gull- och Pariser- Arbetare b-
frn Nörenberg/ något ährligt till att see och för-
fahra/ i then Hel: Ertifaldigheets Namn/ ifrån
Amsterdam till Tårel affseglat/ och ther- sammastå-
des på ite stoort Skiep Cameel benämndt/ kommen;
Ther wij nödgades några Weekor att ligga stilla/
och förwänta godh Wind.

Danseedt thenna Ödn Tårel icke är långt ifrån
ofz/ och thesfore nogsampt kunnigt/ emådan som män-
ga Skiep reesa dit/ och ther ifrån hitte igen. Ty på
then tiden lågo ther wid 80. Skiep som twille till
Sverige/ Danmark/ Hamborg/ Wäst- och Ost In-
dien/ och till andra flere Orther; Så måste jag
litkwäl bekänna/ att thet är underfundom een fahra-
lig Orth: Ty i stoor Storm och Blåst sörgåds
ther många skäpliga Skiep/ så att hwarken Mens-
nistior eller Godz kan blifwa salweradt. Förth wij
måste (så länge wij wore ther/) stadigt ligga för
Anckar.

Then 1. Octobr: fingo wijs Stid: Wäder. Men
 effter the ädle Herrar aff Wäst Indianiske Compag-
 niet hade tagit stor Skada och Bekostning ther aff/
 om wijs skulle längre legat sälla. Och woro the an-
 radda för större Stormoch Fahra. Så ginge wijs
 samma Dagen i Gudz Namn till Segels. Skyvet
 war 200. Last stor. Capiteinen war benembd Nam
 Glasson från Tyrckherdam i Holland/ een Mann aff
 70. Åhr / hwilcken sin mästia Tjdh hade förnöte på
 Stön. Köppmannen som wijs hade hoos oss / han
 heet Jacob Rieghaber / bleff sändt för een Vice-Ge-
 neral till Wäst-Indien. Wijs woro 70. Man / hade
 med oss 26. Metall-stycken som stuto 6. 8. och 12. Skäl-
 pund; Och två små / som stodo på Styrmans Car-
 juta till een Defension, om thet så hända / att Stid-
 Rofsware mötte oss; Eller (som thet mångegång-
 skeer /) att Turenen wille taga oss till fånga / så blifwa
 sådanne Stycker med Musquete-kaulor och Hagel
 ladde / och brukas teke / för än när Tienden hafwer
 några aff sice Folek kastat på wårt Skep / så göra the
 sådant gagn / att många måste liggia på Ryggen.

Thet förste Landet som wijs fingo see ifrån Hol-
 land uth / war det Glanderste Reveer / och som sombli-
 ga meente / Dynkyrken och Gråfwelingen. Wijs
 sågo och Engeland på then Högra, och Frankrikeet
 på then Wänstra Handen; Och som the sägs /) är på
 thetta

thetta Rummet icke meer än 4. Miljar emellan beg- 3.
 ge Konungarikten. Ther seglade wij mite igenom/
 och fingo då see Spanste Hastvet/ hwilket stoor och
 höga Wägar uprastade. Ther effter såge wij 2. stoo-
 ra höga Berg/ hwilcke wore fulle medh Rustar Om the 2.
Berg Si-
tolis och
Natolis
 och Stubbar/ så att the wore lista een stoor Skog;
 Thet eena bleff kallat Sitolis, thet andra Natolis. Wij
 hade på Landet inthet till att beställa/ therjore lemna-
 de wij thet på then wänstra Handen. Eentijd ther
 effter sågo wij tre högt spitsigt Berg/ hwilket bleff Ju högt
Berg Ca-
naribick
 kallat Canaribick; Skipparen sade / Wij hade än-
 nu 50. Mil djet/ såsom han igenom sitt Instrument
 sådant utbräcknade/ som war een lång Staaff/ (then
 han kallade een Bogal) han war firkantig som een
 Alln / fram på Enden war tre firkantige Bräde/ i
 det samme är tre diupt Hohll i Kläppen / som är med
 Zifferer affmåten/ säcctia thet håret in till Rinnerna/ och
 see med eena Ögat igenom samme Hohll; Men så-
 dant steer alt om Midtagzti/ man/ då wij ser honom
 Soolen ther igenom samma Zahl/ att man sedan igenom
 flittig Beträckning/ och aff thetas Böckers Un-
 derrättelse / som the hafwa hoos sig/ kunna säga/ hu-
 rumånga Grader och Miljar hjet eller djet är. Ca-
narib
Foglar
V. sprung
 G. a. narij Foglar skola hafwa uhr detta Landet sitt Br-
 sprung och Rampn. Ther warar mycket Socker/
 Wijn/ och annan skönn Frucht. Och boer här Spa-
 nice

4.

nier och Portugliser/ som drifwa ther een stor Handel. Några Waghalsar hafwa sig drifstat i Foredom-tiid/ att bestija detta Berget/ men ingen aff them som sådant gjorde/är kommen till bakars igen. Och efter wij hade ock inthet till att gidra på detta Landet/så begofwo wil oss på wilda Hafwet igen/ ock finge snart åther see Landh igen/ hwilcket kallades Desperen.

Landet Desperen.

Det swar nu 5. Befors tiid/ att wil icke hade någorstädz Landsieget: Tiden war allom lång/ Wit ropade till GVDH/ han wille gifwa och förlåna oss fogeligit Wäder och een skyndelig Keesa.

Capo Verde.

Then 6te Weekans sågo wit Landet Capoverde. Swart åhr blifwer tre Skepp sände dijt/ till att drifwa Köpmanstap med Morianerne.

Den Fästning till at twinga Morianerna ther med.

Ther ligger tre Castel eller Fästning på detta Landet uppå tre högt Berg/ upbygd för Morianernas skull/ till at twinga them/ när the rebellera wille. The hade nyligen ther sammastädz giordt alarm/ och alt hwad ther war aff Christen Folck/ i hiäl slagit; Somblige som kunde undfly/ frälste sig i Skoen. Nu war tre Skepp med oss i Föllte/brokade Roon benämnd/ som war med något Folck sände dijt till att förstärcka Guarnisonen ther sammastädes/ så the nu komme på Landet/ och the i Skogen finge det weeta/befogade the sig till them/ och gingo så till

Castel

Casselet. Då Mortanerne thet förnummo / togo the
 alt hwad the kunde bära med sig / och flytte in i Lan-
 det / att man icke kunde gräpa them fast. Thenna
 Guarnison hafwer man så länge aff andre Skeep pro-
 vianterat / till thes the gjorde Fredh med the Mort-
 anerne.

Skepparen på Skeppet Ördningen / een Man
 aff hög ålder / som och sammastades hade mist siet ö-
 ga / efter han war seutin aff een Mortan m3 een Pilt /
 sade till oss / att i samma Lust / aff Campen benembd /
 som är mycket stor / komma många Skeep ifrån
 Francriske och Engeland dit / som förstå Portugi-
 siska Språket / (ty the måste Inwånare äro Portu-
 giser /) att handla ther / hwilken består uthi Oxar och
 Buffels / Huuder. Han sade och att Storckarna
 sig om Winteren ther i stor Myckenheet uppehålla /
 det han hade sielff med sina Ögon seedt ; Ty här be-
 gynnas the Africaniske varme Landen. Här war
 och samma tid / då wij woro ther / een öfvermåttan
 stor Heeta.

Storckorna
 ha att
 the uppe
 hålla sig
 om wine
 teten.

Det är mycket fabeligt ther på Landet. Ty
 Mortanerna äro itt falskt Folk / och mycket troo-
 löst : När man kommer på Landet / måste man
 göra stort Arbete / ty alla Wahror måste man för-
 wahra i stora Gropar i Jorden ; Wij hade något
 Folk med oss aff then brokote Koon / som för Pro-

Wahror
 na för
 wahras i
 Jorden.

6.

wianth. Mangel hade sig begifwet på wårt Skeep/
The seglade Capoverde förbi. Då wij nu thesam-
ma hade lefworerat på theras Skipp igen/ (undan-
tagandes een Orång/ som bleff qwar hoos oss/) togo
wij wår Båat in i Skeppet/ och kommo icke heller här
till Landz/ uthan wi bodo them Sahara wal/ och seg-
ladet Gudz Rampn fort.

Mangel
påfäst
waur.

Thet war nu then siunde Weekan/ då hade wi
stor Mangel på friske Watten/ så att wij Bergesise
måste koka med Störwatten: Då wi nu sådant gof-
wo Capitainen tillkanna/ bleff han mycket föråh-
rat/ emådan han war rådder at Störbug/ hwilken
fördärwar hela Kroppen/ skulle komma ibland Fol-
cket. Thersöre så blefwe wi ense med hwär andra/
att segla till Landz; Men då wij kommonärmare till
Landet/ mötte oss een Båat med några Persohner/
som wille undsägnä oss: Då wij hade giord thet sam-
ma/ och frågat them om theras Tillständh/ berättat-
de the oss; Att the war ifrån Amsterdam affseglade/
med Befallning att gåå till Ost Indien/ men effter
the hade på Wägen/ listat som wi/ fät Mangel på
Watten/ hafwa the fatt sig före/ att wända sig och
dite/ och förfriska sig. Hafwa förthen skull seglat
nära in till Landet/ i then Meening/ att the skulle
wara diupt nog; Men för än the försågo sig thet/
hafwer Styret baak wid Skeppet stödt på Grundet/
så att

Skepp
bränt.

så att heela Skeppet brast i tw/ och bleff på Grundes
 sittandes. Isådant ynckeligit Tillstånd/ hade the
 firax två Båtar med Folck till Landz förde/ som med
 Morianerna måste accordera/ att the singo Loff att
 upslå Hydder och Tjald/ ther the kunde förwähra site
 Godz/ (ty måste parten war behället/) och om Nat-
 tet identi them so swa/ hwilcket ock them bleff efterlä-
 tet/ emådan the sielfwa hade seede/ uti hwad Liffz-
 Jahra the hade warit.

The låte oss see Skeppet/ som 300. Last sioor/
 och i Warde öfwer 3. Tunnor Guld/ ther hade warit
 300. Man på; Men då wij kommo till them på
 Landet/ woro öfwer 40. Mann döde/ och the andra
 måste deelen Idgo aff Froßan och Bloodtsot swåra
 siuka/ så att wij hade sioor Medyncken öfwer them/
 ty the måste Maat och Dricka aff Morianerna till
 sig handla/ emådan allt the ras Prowiant war aff
 Stiwattnet heelt fördärswat/ att the icke kunde det
 aldraringaste åthnuta ther aff. The måste gifwa
 Morionerna Coraller/ Kniffwar/ hwitje Klade och
 andra Bahrer/ ther med the wunno Gunst och Be-
 nägenheet hoos them/ in till theß andre Skeep och
 Ordre kommo till them/ hwilcket the hwar Dag för-
 wåntade/ emådan the hade firax awtseerat sin Dlycka
 till Holland. Ther efter så wistte the war Både
 thenrätta Leeden/ som wij sedan skulle hålla oss wd.

När det så
 går till/
 så är det
 ynckeligt.

The som
 boor wd
 Helfwett/
 måste kalli
 la Sannen
 gunstige
 Herre/ så
 ger man
 Ordspåk

Ut:

S.

Utså seglade wi effter theas Vnderättelse / och fundne / i w nrmare wil kommo Landet / i w diupare Grund / och wår Capitain war swårligen rådd / att Skeppet skulle röra Grundet: Men effter Natten oß öfwerföll / tördes wi inthet drifua oß wåldare / us than kastade uth Ankar.

På theenne Ödn Solions, låg een Köpman aff Wäst Indiske Compagniet dist sänd / stadigt till att handla med Morianerna the på Landet / då tog wår Capitain mig med 11. Mann / iämppte 2. Morianer / på then minste Bått / och seglade så till Landz: Men effter det war mycket mödret / och wil öfwer 3. Timar hade farit omkring / och inthet kunde weeta / hwarest wi skulle sättia till Landz / intill wi på wåra bägga Morianers Scrit fingo Swar: Att the bodde een Englisk Köpman / och sporde oß till / hwad wi wore för Folk / hwilcka / så snart the hörde / att wi woro aff thet Wäst Indiske Compagniet ifrån Holland / och söckte samma Köpmanen / då fingo wi Swar / att wi skulle komma till Landz / att the kunde gifwa oß rätt Berättelse the om: Vpstånde och strax Feld på Landet / att wi kunde see / hwart åth wi skulle Champana / the och Köpmanen mötte och undfagna e oß på det aldrar vänligaste: Låt oß gifwa Mat och Driicka / bestälte och några Morianer / som wår Bått wachta skulle / att wi icke måtte lida någon

Stada

Effter
ly. cau följ
ger Glä
die.

Skada genom Tiuswertij/hwar på Morianerna äro
Mästare.

2

Huuset/hwaruthinnan wi wore/ hafwer han
för sig sielf bygdt / och han låte bära fram Mattor/
på hwilcka wi skulle sofwe. Om Morgonen förde
of samma Kiöpmann en fierding Wäg in i Landet till
friskt Watten/ ther låt han of see een Moriansk Ro-
nung/ som war een gammal grå Man/ lång aff
Persohn/gick Barfottet och hade een lång Kiortel på
sig/ såsom the andra Morianer; Hans Wåning
war när in till Köpmans Huus/hwilcket han of och
sedan lått see. Hans Sång war in thet annat än
bahra Mattor: Hangick/åth och drack med theenna
Kiöpmannen. Theras Tungomåhl war Portugis:
sist/ men Dricken war Frankhöft Wijn med Watten
blandat. Han låt gifwa of Palm-Wijn till att
dricka / hwilcket är heelt hwitt / smacker såsom thet
färst Wisnet i Tyskland; Wåxer sammastådes på
høga Tråan/ såsom Gran hoof of; När the wille
hafwa sådant Wijn/ så binda the med itt Keepeen
Stoop eller Kanna på Siidan/(Mortannerna Kal-
la thet Soopet Byth) stiga the nuz uppå Trådet men
icke råt uppåth/ uthan på snedh/ såsom man går een
Winderappe upp/ ther binder han Stopet fast wid
Trådet/bohrar the uthi itt Hohl/och sticker itt litet
Rohr the uthi / då dryper så sachtelligen Wisnet i

Mortas
ners Ro-
nung och
hans Klä-
debonat.

Ompalm
Wijn.

B

Stoo

10.

Stooper eller Rannen. Tijden/når som Rannen kom
to ara full/wæeta the wist/så hampar han then på för-
riga Sätt neder igen. The tappa icke mehra, än the
förmeena strax till att sälgia eller dricka / och är det
icke lüfeliget till at dricka / uthan then första dagen. Ty
når man vill gömma det till then andra dagen / så blif-
wer det suurt / hwilket med Træens Högd gaff oss föor
Förundran / särdeles når wi komme högra up i Lan-
det / då singo wi inthet mehra / see sådanne höga Träar.
Ther wäxar ock Lemonter / så föora som tet Meñs-
stia. Hufwud / men når man skeer them i sönder / finner
man icke mehre än een Näfwa föor god Caffe ther
uthiän / det andra år hwit och toor / hwilket / (så
som the säya) skal och wäl wara hälsofsampt till att
äta / men thet smacker icke wäl. Då wi nu effter wär
Meening oss länge nogh ther hade uppehället och för-
friskat / och wi tycktes lifa som wi wore i Europa
igen. Ty wi wore nu effter 7. Wefors tisdh först kom-
men eengång till Landet / så toge wi nu tet wänligte
Affsked / och tackade för alle wäl-bewijste Godheet.
Då wi nu komme på wårt Skeep / och förtalde hwar
mycket gode oss wär aff Mortianerne bewijst / tog wär
Capitain then föora Båden / och föor djet som then
Ostindianske Köpmannen bodde. War och till Fredis-
att några aff oss med then mindre Båden måtte och
fara djet / till att försörja oss med alla handa Frucht /
intill.

Palmwii
nes Egens
Skap.

Stoora
Lemontier
men thet
är listet
Godt uthi
winn.

Intill wi kunde komma till ^{Gvinea} Men om Moh-
 rerna råckte på oss/ och wille icke låta oss fåå Frucht/
 så skulle wi wara stilla/ och icke taga något med wald/
 på thet wi icke gosswo them Orsack/ at försambla sig
 emoot oss/ och slå oss ihjäl/ Hwilcket ock tralwisi hade
 skeedt/ om wi icke hade hållet oss effter Ordre. För-
 ty då wi kommo till Landz/ och gingo in i Skogen att
 leeta effter Pommeranker och Limonier/ och hade
 alloreedo upfyllt några Säcker/ som wi hade hoos
 oss/ då funne the oss/ och kommo fram/ med siior Skrif
 och Koop/ hwilcket oss grufweligen försträckte/ tänkte
 och icke annorledes/ ändet skulle wara wår siidsta
 dagh/ emådan som wi icke det ringaste Giew åhr hoos
 oss hade/ ther till med/ så woro the andra med Capita-
 uen gångna till Kidp mans huuset/ hwilcket war
 långt ifrån oss. Men då nu Mohrerna kommo när-
 mare till oss/ gosswo the till kånna/ att wi skulle lagge
 nåder/ hwad wi hade i Säcken/ och twingede oss/
 att wi måste gå med them till theas Konung. Men
 till wår siörsta Lyckan hånde det sig/ att hwar Kidp-
 man war hoos Konungen/ till att handla med honom
 om Elephants Tandter. Då wi honom förmålte/ hån
 ad skeedt war/ gaff wår Capitainen Konungen några
 Alln hwilt Klädhe/ då stikadhe han på wårt Sleep
 alla handa Frucht. The handla ther sammansådes
 icke med Penningar/ hwarcken aff Sylfwer eller

II.

Så skulle
 wi ock lef
 wa effter
 Guds Or-
 dre/ at den
 Zelfwens
 Mördaren
 singe teke
 Macht att
 slå oss ihjäl.

Attor
 och Skänd
 eter kinn
 gistra my
 det.

Eulch

Guldh/som the of sielfwe sade/att een Morlan fick
 eengång een Ricksdahl: hefde honom till Muñen och
 beet ther på/meenandes thet war någon Spiss. Då
 wij nu wore frissagde aff Konungen/upfylte wij våra
 Watu Kärill med Wats/hwilket uthaffte högt Berg
 nåderlöth på een iholig Steen/hwarest wi det med
 Läderämman igenom een Trate kunde ösa i Tonnen.
 Ther stodo mångas Rampn/ som ther wore blesne
 döde/i Trään inskurne.

Effter wi hade nu upfylt våra Kärill / och be-
 gofwo of till Skepet igen / komme några Mohrar /
 och brachte allehanda Frucht dit/ som the wille byte
 med of/ Men effter wij wäl wiste/att vår Capitain
 hade een stor Myckenheet aff thetas Konung till sig
 handlat/ wille wi icke köpslaga med them/ hw ar öf-
 wer the bleswo så Wred:fulle/ att the kastade all the-
 ras Frucht i Stön; Men somblige aff of begofwo sig
 i then mindste Båten/ och salwerade mycket/ som wij
 brachte i vårt Skeep/ altså att wij hade nu wäl For-
 friskning hoofs of. Wij förnötte 8. Dagars Tild
 thesamme stades; Och togo Under styrmannen
 och Köpmanen/ hwars Skeep nu war förgången/)
 på vårt Skeep/ effter the hade Lust äth Guinea.
 Theras Skeppare och Capitain/ sampt Skepprens
 Son/ bleswo ther begraffne/ effter the aff Försträckel-
 se/ då Skepet råmnade sönder/ wore blesna döda.
 Men

Mohrar/
 na kasta
 thetas
 Frucht i
 Stön/ eff-
 ter ingen
 wille köp-
 slaga med
 them.

The hade
 Försträckel-
 selle nog
 till döden.

Men thet andra Folcket bleff ther atwar/ wäntandes
 Skeep och Hielp ifrån Holland. Alleså drogo wi up
 wårt Anckar/ och valedicerade thenna mycket Folck
 riska Ön Solions; på hwilken många Konungar res
 sidera / som doch itt miserabelt lefwerne föra.

Men när wi komme rätt högdte up i Haswet/
 blefwo wi alle/ (som ther hade sofwit på Landet/) aff
 thet Landz:foote och then onda Lusten/ som ther gras
 serar/ siuka/ then eena aff Troffan/ then andra aff
 Blodgång eller annor Stukdom; Då wi nu några
 Dagar hade hållit uth åth Sidn/ så att wi neppelt
 gen kunde see Landet/ kommo många Mohrar med
 små Farkoster till oss/ som goswo tillkänna/ att wi
 på 30. Mil froro några itt Land/ som the kalla

Quaquas:
 Cust.

Quaquas Cust; Och då the närmare till oss komme/
 ropade till ika quaquas: hwilket bemärckar så mycket
 som Välkommen/ Välkommen. Men litka wäl
 trodde the sig in thet/ att töras komma på wårt Skep/
 uthan öste Watten med Händerna uthur Sidn/ och
 låta thet drypa i Ögonen: Då Folcket på wårt Skep
 sådant sågo/ (som wiste theas Ceremonier/ och ha
 de tillförenne warit ther/) gjorde the sammaledes/
 hwilket the hålla för itt Wänfkaps: Teckn/ att the
 töras komma till oss / hwilket the och gjorde/ och
 brachta på wårt Skeep många Elephantz: tänder/
 sampt allahanda Frucht och Palm: wijn: Och köp

Zutu
 Mohrar
 na bedis
 een wata
 wälkom
 men.

14. te wijs mycket aff thet hwilket och blåstrimte Booms
 uls. Vår of: / som the och wijs kalla Cartun/ hwilcket
 wijs i Guinea dether handlade bort igen. Och efter
 thesamma Mohrar många gånger med flere än 50.
 små Fahrkoster / som the kalla Cano/ begifwa sig i
 Sion/ för hwilcken stoor Förmåtenheet/ the blifwo
 aff the andra Mohrianer snarrare för Dieflar än
 för Meniskior hållna. The förlåta sig på the ras
 Simmande; Fast än Wädret eller Wågarna the-
 ras Cano skär omkring/ effter the äro smale och
 sing/ så förefee the sig på theta sättet: The ras Linn-
 Kläder äro bundne wid låtta Träd-kampor/ som icke
 sincker neder/ uthan flyta jempte them och the ras
 Cano/ hwilcken the följa så länge effter/ intill the be-
 komma honom med the ras Wärror till Landz. För-
 ty twenne Mohrar / (för hwilcken the ras Cano/ es
 mådan the woro på Skepet Ambsforth/ wore bort-
 komne/) sprungo uthan någoe Förfärande i Sion/
 och lade sig på ett Bräde/ (som them bleff aff Skep-
 paren tillkastat/) och summo ther med till Landz/
 öfwer hwilcken stoor Förmåtenheet wijs oss alla för-
 undrade.

Wige
 Mohria/
 ner hålla
 the andra
 för Dieff-
 lar för the
 ras För-
 måtenheet
 skall.

Zogfäret
 dig med
 Wäret.

Aff Wårten äro the långa och starka/ hafwa
 och långt Hådr/ aff hwilcket the mycket hålla. Wåre
 Folck/ som tillförenne hade wårit ther/ sade/ att the
 klöpa mycket Hådr aff the andra Mohrar/ som äro
 facit.

fattiga/ och såriga thet mycket underligt/ på thet the 15,
måge sw see mycket gynnma och sårliga uth/ oar-
seedt the theß föruthan see hidskelig a nogh. Och
när the föra Krig med the andra Mohrar/ och så
några fångna/ så hugga the Hufwudet aff them/ och
dricka uthur theas Hufwud-skålar; Koka Köttet / Zår åtar
th. Men
nis. 104. St
ret. och dr
cka u. hur
theas
Zufwud
skålar
och äta ther aff/ gömma sedan Beenen till theas
Priss/ och Tapperheet. Och att sådanne Convi-
vier wisse wara/ confirmera våra Mohrar/ som äro
wåra Trålar i Guinea. Effter wi hade nu nogh
sampt med them köpslaget/ seglade wi forth/ och the
till Landz igen/ och ropte tillika qua: qua: som the
gjorde/ då the komme till oss; Therföre blifwer Landet
kallat Qua-qua-Gust.

I then Nijonde Weckan sågo wi åther Landh
igen/ som the kalla Grön-Gusta/ och thet aff Peppa- Grön-Gu
sta. det är
Peppars
Landet.
ren/som ther wårar/ i stor Nyckenheet/ och blifwer
aff them Grön kallat.

Wid then-samma tilld wi woro ther/ låg ther
teke mehr än een Köpman med een Poick/ som köpte
in Pepparen/ och hade them i Förwahrning/ in-till
Skepp ther ifrån Holland kommodtjt/ till att hämp-
ta then bort/ hwilcket hwart år i såmlig Nycken-
heet skeer.

Men effter wi hade inthet ther tillatt beställa/
segla

seglade wi förbi / och fingo dther i iode Weekan see
 itt annat Land igen / som bleff kallat Assany Abanes
 och här begynnes Guld-Landet. Sedan sågo wi
 itt Castelt Aziam benämnd / som Portugiser bodde
 uppå. Men någon tid ther effter togo wi thet i
 från them.

Strax seglade wi itt Forth förbi / wid Rampn
 Samay, ther skuto wi med itt Stycke / oß ther med
 Konditorandes / att wi wore aff theras Folk; Och
 seglade wi uthom Kormantain. Men effter wi deels
 icke torde begifwa oß till Landz / deels hade icke ther
 något att uthrätta / så äro mig same Orther en ännu
 wäl kunnuga / therföre jag icke rätt kan them be-
 skrifwa.

I then 11 te Weeken så wi sågom Castellet de
 Mina / kastade wi Anckar / låtom flyga våra Flag-
 gor / och skuto Skott.

Om Jule-aftron Anno 1639. kastade wi wår
 floora Båth uth / och fore till Castellet. Wil-
 takade GDDH / att han oß så nådeligen till thenna
 åstundande Orth hade hulpet: Ty det wore nu 11.
 Weekor / sedan wi seglade ifrån Holland. Och i
 medler tid hawser jag seedt / hwad jag här
 hafwer förtäknat.

Hwad

ther är passerat.

Den förste Dagen så wils gingo till Castellet /
 Sprang een Morianisk Swinna till mig / bød mig
 Handen / och wille tala med mig / ther aff sag bleff
 mycket förfäbrat / och frågade them / som förstodo En mig
lig händ
delic med
mig och
een Mor
ianisk
Swinnas
 hennes Tungomähl / hwad thet skulle betyda / at hon
 ställte sig så emoot mig? The sade: Att när een döör /
 så meena the / att then samme sährar bort i ett anna
 Landh. Och efter then samma Swinnans Mann
 een listen Tijdh tillförna war affsommader / sade hon / Thetas
Tro om
the Döds.
 at jag war then samme / och war ther igen i blefwen
 hwijt / och kommer nu med annat Folck dit igen. På
 det att man icke skola känna mig.

Öfwer thenna Morianiske Swinnans Trod
 förundrade wi oss högeligen allesamman / och ingen
 kunde öfwertala henne i sån samma Meeningen. Hon
 wille änteligen at sag skulle tala med henne / hon
 skänckte mig till een Wällkommen aff Landzens bästa
 Frucht. Men hennes Man (som wi sedan fingo weta)
 war in thet död / och in aff sin Principal lånet in i
 Landet försticket / och så jag hade warit ther i i
 Ihrs tijdh / kom han beem igen / så kom hon med sin Man
 dit till mig i Castellet / hwilken bød mig handen och
 hålsade på mig / såyandes: Ackyo Irmau; Det är /
 Wällkommen Broder / och måste jag icke allenast weta

E

ra hand

fra hans Broder/ så länge jag war ther i Landet / ut
 than hans Fader (som war een Capitain / och mycket
 handlade med oss / ty han förde till oss Guld af Acka-
 nien / som war det bästa i Landet /) kallade mig hwar
 gång när han såg mig / Coranigy in'dau. Det är. Min
 hwitte Son. Bless ther före af alle Mohrerna hallen
 för hans Son / och wille sig in thet låta öfvertala /
 Ther före måste jag låtat blifwa ther wijsdh. Nem-
 bligen / at jag till förna hade warit een Morian.

Anno 1641. bleff Glas von Zpern på Umbsforth
 dödh / som hade warit General öfwer then heela
 Africaniske Custen eller Landet / och bleffi hans ställe
 ordinerat Jacob Kieghaber / som på wårt Skep för
 een Vice-General bleff ditte skickat. Samme Glas von
 Zpern kunde på Landet icke döo / uthan the måste föra
 honom på Skeppet / ther gaff han up sin Anda: Sedan
 bleff han förde till Landz igen / och i Castellet eff-
 ter Kriighmaneer begrafwen.

Anno 1642. seglade wij med 7. Skeep till itte Castel
 som wid Cabo de tres punctus ligger Aziam benembd /
 uthi hwilcket Portugiser gubernerade / det att inta-
 ga / och med wårt Folk besättta / på thet wis och på
 then Örthen med Mohrerna kunda drifwa Köp-
 manskap. Fören thet är in thet mehr än 18. Mil
 ifrån wårt Castell; Och ther drifwes een stor
 Handel.

Så woli nu komma när ther till / utskände wiß 19.
 på een Båat 6. Man och een Trompetare till them/
 att öfwerantwarda them the Breesß / som wiß hade
 utskickat / Om the wille quttera Castellet / eller och
 the wille slåas med oss / Men the kallade oss icke annat
 än Hundar och Katter / som ingen Tingkunna utskickade
 rätta; Och animerade the Mohrar som the hade hoos
 sig ther uthi / at the wore wäl befäst / och kunde inga
 Kulor gödra them någon Skada.

portugis
 ler ta lada
 of Hund
 dar och
 Katter.

Men så wiß oss i Ordningen / såsom een halff
 Måne lagd hade / och kastade Anckar / lät wår Gene-
 ral tappert gifwa Geld på Castellet i 4. Tilmars
 Tid / så att wår Skepp allaredo hade förskutte 200.
 Lisspund Kruut; Skeppet heet Gewendter / och för-
 de 28. Stycken. Men effter the thet ännu inthee
 stoort achtade / foro wiß med wåra Båther till Landz /
 och retarerade oss hwar gång / (när det behöffdes /)
 på Klipporna / som ther wore många i Stön / alt äth
 Landet stälte / och nå ira Stycken ther uppå / till att
 skuta theß bättre med i Castellet. Men så Moh-
 rarna sågo / att Styckomen icke förskonte them / som
 Portugiserna them inbillat hade / begofwo the sig
 äth Skogen. När som wiß förnumme / att Mohrer-
 na wore sin hoos / och Battnet war afflipit / begof-
 wo wiß oss till Landz / att förorsaka hoos Mohrer-
 na een större Rådhoaga.

Mohrer-
 na sågo at
 the wore
 affpouus
 gliene be-
 dragne.

Då Portugiserna sådant på Landet sågo/ skud-
 to the starckt på oss/ så att een bleff död; Een an-
 nan bleff skuten i Beenet/ på hwilcken Kulan/ (doch
 uthan Luffz-fahra/) uthstare. Then andra Da-
 gen gingo wij 50. Mann starcka/ med een Fendrick
 Lorentz Fidler ifrån Magdeborg/ på Landet/ hade och
 många Morianer hoos oss. Då the sågo thet i Ca-
 stellet/ fruchteade the/ att wij skulle löpa Storm/ siego
 förhensfull på then andra Sidsan öfwer Muuren/
 och begofwo sig till een Morianisk Konung/ att uppe-
 hålla sig ther så länge/ till theß the kunne få Lägen-
 heet att gå till Skeps åth Portugal igen. Då wij
 nu om theras Glycht aff een Trummelagare (som på
 een hög Klippa sådant hade seedt/) fingo weeta/ skyn-
 dade wij oss till Castellet/ och effter wij finge ther in-
 thet. Nooestånd/ och hade ingen ting till att öpna
 Porten med/ (ty wår General wiste ther ingen Ting
 aff/) hulpo wij een aff wårt Folck öfwer Muuren/ at
 han innan till skulle slå Låsen från Porten: Då
 söckte wij alla Bråår igenom/ om wij kunde få By-
 te/ som wij och finge. Wår General han gaff Be-
 fallning/ att om någon aff Guld/ Silfwer/ eller elli-
 est några tienlige Saaker / såsom Messe-Haaker /
 och annat bekommer/ skulle han thet åth ingen annan
 än som åth honom sällia: Thersföre han alt handla-
 de till sig/ och betaalte riktigt hwad han bekom-
 m.

Thet är the
 herligt
 Berdm aff
 henne
 de alen/
 att han så
 glöder
 som han
 lagde.

och

Sedan wis nu hade Castellet med vårt Solck
wål besatt / ginge somblige aff oss med 2. Capitainer
och 4. Bosmän uth om Slottet att spassera / till
att söka Palm-wijn / och då the hade gånget een fiar-
dingz Wäg / mötte them några Mohrer / som effter
theras Begären them på Portugisisk swarade: Om
the wille gå med i Skogen / så skulle the få så mycket
Palm-wijn som the behöfde / hwilcket the ock gjorde /
(fruchtandes ingen Fahra /) och satte sig neder / då
finge Mohrerna them 2. Byth / (1. Byth är 2. Kaner /)
begge Capitainer togo 1. Byth / och then andra By-
then gafswo the äth Solcket. Men begge Capitainer-
ne rådde inthet med theras Byth / therföre gafswo the
thet äth the andra / såyandes sig wille sachteligen gå
för uth till Castellet / och att the skulle snart följa
effter / hwilcket the och sade willsa göra. Då the nu
hade Wijnet förtärat / wille the thet med Penningar
betala / men the wille gärna hafwa Knisfwar. Vårt
Solck war glad / att the kunde betahla them uthan
Penningar / gafswo them therföre hwar sin Knisf.

När som Moherna sågo / att ingen aff them ha-
de een Knisf eller annat Grewähr hoofs sig / låte the
them wäl i Begynnelsen gå uth ifrån Skogen / men
strax rände the i stor Myckenheet effter them / och eff-

Hade the
fölget Cas-
pitainers
Råd så has-
de the wäl
behållit
Lifswet.

O i censals
dige Christ-
ne / låter i
eder så aff
the skamp
lösas Moh-
riancer be-
draga.

ter Portugiserna hade them tillförna uphissat / att the wille gifwa them 4. Lodh Guld för ett Eysk Hus-
 wud : Sprungo the för:thenkul med stor Koop
 och Skrif på wårt Folck / och fast än the wall tänckte/
 att the wille löpa undan / så äro doch tvenne fallne
 neder / som wore mycket särgade aff the Mohrers
 Allegay eller Raste-pisslar ; På hwilcka the lita som
 rasande ära / äre sprungne / och hafwa hugget Hus-
 wuden aff them ; Ther igenom the andre / ehuruwäl
 särgade / äre komne så wisda att wårt Sköldwacht
 kunde see them ; The singe strax Hielp / och Mohrarn
 na blefwe förde tillbakars igen ; Och effter thesse
 två wore ock förmycket särgade / brachte man them
 döda i Castellet. Hafwa altså thesse fyra theras
 Lifss ynckeligen ändat. Men effter the två Capi-
 tainer woro så länge före / så wiste the inthet aff the
 ta Tumultet / och kommo sakert i Castellet igen.

See /
 hwad Det /
 Genkap
 gide ; Och
 när man
 icke achtar
 Tiden ; Ty
 hade the
 så fyra
 giordt Det /
 Fan see
 the hade
 lita så
 wil bleff
 wen behäl
 ne än the
 två Capi-
 tainer.

Ther effter kommo Mohrarna och wille accorde-
 ra / begärandes Fredh / med thet Löffte / att the wille
 alltid med oss handla : Hwilcken och så bleff sluten /
 och hållen aff begge Parterna / så länge jag war ther.

Ed wårt General hade Castellet på bästa Sät-
 tet besatt / och wal med Nödetorfft förseedt / sedan
 wi oss ther i 12. Dagar hade uppehållet / stickade han
 oss tillbakars igen / till wårt Castell de Minna. När
 s. m. wi kommo dist / war ther een Twädracht up-
 kom-

fommen. Förty trlj Misl ifrån of låg een litten
 Stadh Firdu benembd / uthi hwilcken w ar een Mo-
 rianst Konung / hwilckens Rådzherr Hennequa a id
 Rampn / tog een wälbekänd Morian genom sina
 Bihsticketade om Narietid från of / som aff of bleff
 kallat Jan Fordius / och w ar then samme w ar Gene-
 rals serdeles gode Wän; Then förwarade hant then
 Meeningen / att slå Hufwudet aff honom. Då nu
 w ar General sådant fick weeta / sändehan strax Bud
 till Konungen aff Firdu / och lät honom säha / att han
 uthan någon Inwändning skulle Jan Fordius gif-
 wa lööf / elliest wille han icke meerr handla med them.
 Ther på lät Konungen mycket ursachte sig / att icke
 han / uthan hans förnämbsie Rådzhöllt honom sån-
 gen / men så w ill han listwäl see till / att han skulle
 blifwa lööf.

Thenne
 Generalen
 han w ar
 wän / icke
 allenast i
 Mied / ut
 et an och i
 Moot
 gång.

Men thenne förbenämde Hennequa w ar een
 stält och oförståndig Morian / och hade wid 400. Mann
 under siet Comando / lath ther förre säge det w ar Ge-
 neral / att han wille icke gifwe Jan Fordius lööf / u-
 than Hufwudet måste aff honom; Så wille han och
 a listära of Wägen ther wi pläga hämpta Wactn /
 och then med sina Mohrer belägga / hwilcket w ar een
 Misl ifrån w art Castell.

Thenne
 Zaniquis
 w ar aff
 stora In-
 bildning.

Då ginge aff the w äre 50. Mann och 3. Com-
 pagnier aff Mohrarna med / att drifwa them bort
 ifrån

24. ifrån Wåjen; Då wil nu komme när in till them/
 skuto wij med Musquetekular ibland them/ då salve-
 rade the sig i Skogen och Bussarna/ att wil inthet
 kunde komä till them/ uthan må ste therföre med oför-
 rättade Saaker tillbakars äth wårt Castell oß be-
 gifwa. Men så bleff likwäl ther efter giordt itt Ac-
 cord/ att han måste gifwa Fängen lödß igen/ och ther
 hoöß itt Skålpund Guld.

Så gåär
 det allom
 högfärdi-
 gom/ som
 lister på
 sig sielff.

Wår General han gick dist att bese och tala
 med Fängen/ (uthan twiswel att förnimma aff ho-
 nom huru han war hållen i sitt Fångelse/) och togeen
 Dre med sig till att föråhra äth Hannequa; Sex
 Männ aff wåra confoierade honom / ty det war 2.
 Mål dist. Då wil nu komme för hans Huuß/ må-
 ste wil honom gifwa till åhran 3. Salver. Ther på
 lät han biuda sina Mohrer och Trålar/ att the skulle
 komma till honom/ och hielpa honom Dren färtåhra.
 Om Morgonen bittida wore ther någre best allee/ som
 togo emoot Dren/ the bunde honom Näsen och Mun-
 nen till/ sedan togo the små Skölder och Affegay/ och
 rände ther med Staden fram och tillbackers igen/
 med Kopande och Skrifkande/ så högt som the orka-
 de; Ther warade 13. Tijmar: Sedan wille the
 slachta Dren/ men efter wil hade wår Rock hoöß oß/
 wille wil ther them icke tillfådia.

Jag troor
 the måste
 wäl icke
 wara the
 bästa Kop-
 ätare.

Wij ginge i ther as Huuß/ som war aff Leer mu-
 rade/

rade och med Haln betäckte. I theras Wäggas 25.
futte små Spödh/med äggskålar behangde/ sin Aff-
gudh Fetisso till ähra. Wij wore här i 3. Dagar/
men wij hörde och sågo inthet annat än Koop och ^{Theras}
Skrij; Då togo wij vår Wäg åter till Castellet ^{Guds}
igen. ^{uans}

På Wägen frågade wij våra Mohrat/ hwar
the små Nyddor på Marken betydde/ uthi hwilcka ^{The sätte}
små Kruckor med Watten och Wits/ såsom och ^{för theras}
le. Bröd och annat Maat stodh? The swarade oss/ ^{Fetisso}
Att thet och wore theras Affgudh Fetisso till ähra ^{Maat och}
diith sate/ att han theras Åker och Landzfruchte skul- ^{Duktis}
le bewara. Och sågom wij många Fällar/ (som
Muusz-fällor/) aff starkt Trää/ till att fånga ^{Enu man}
me-katter med/ hwilcka åra deelade mitt i tw; I then ^{fänger}
fremste Deelen sitter een Haane/ nar then galler/ och ^{Däsmes}
Stiwet/ eller Däsmekatter sådant så höra/ så löpa ^{Kattens}
the till och willa fånga Haanen/ men the fånga sig
sielff; Ty i thet samma fallar Fällan neder/ och the
måste ther blifwa avarre; Och blifra sådanne i ge-
meen sålde till 10. och 20. Dal: Silfwermynt. Som-
ma slagz Katter blifwa och ymnogt funnen i Ost In-
dien. Mohrarna kalla them Kankan, Portugiserne
Kato Dagalia; Men wid thenne Guldstranden kal-
las the Castory. Then Agaly eller Däsmen som the
taga ifrån them/ will wall ränsas och prepareras/
D busier

blifwer rådyrt sålde. The äro på thetta Landet mycket bättre än annorstädes. Men måste them hålla wäl i Maat; The äro mycket reentliga. The seer uth som een Käff/hafwa een Stiert som een Ratt/och äro spräcklota på Kroppen som een Leopard. Men the som äro Han och the grymmaste ära the bästa.

På then samma tid woro ther många Gräfs Hoppar/ som äthe up all Land; Fruchten/ att i somblige Provincier blefwo många Hundrade Mohrer döde aff Hunger. The föräbrade sin Fetisso mycket Guldh/ att han skulle frälja them ther ifrån/ men thet war alt förgäfves.

Om Mohrernas Echtenskap.

Såsom GUDH icke allenast allem ost äligom Creaturom/ uthan och Mennisktiomen sin Måttka förordnat hafwer; Ty han säger: Det är icke godt att Menniskan är allena/ Jag will göra honom een a Hielp/ then sig till honom hålla må: Sådant observera och Mohrerna i detta Landet. Ty så snart som theras Söner ära något wurne/ så uthwälja theras Föräldrar them till Hustrur hwilcka the wille/ och spörje sin a Söner aldrig ther om/ om the consentera ther uthi eller icke. Therföre skeer thet esomoftast / att the sände efter eens Manns Dotter/ som Sonen aldrig hafwer secd; Och när hennes

hennes Föräldrar hafwa thet samtycht / blifwer hon **27.**
 uthan widere Ceremonier aff Fadren förde till So-
 nen / hwilcket skeer i hennes Wäppers och Släctis
 Närwarelse / som komma med henne. Fadren gif-
 wer Sonen in thet Godz / uthan hwad han hafwer
 sig sielff tillförna förtiänt med Fiskerit eller annat
 slagz Arbete / så att han kan gifwa henne een Klä-
 ning / och 3. Allnar Kläde eller annat Tugh / hwilcket
 blifwer genom theras Wäpper stadfastat. Bru-
 dens Föräldrar gifwa henne så mycket som 9. eller
 10. Dal: Silfwermynt i Wårde / eller om the ära rit-
 ka / stundum mehra / allenast ther till / att the kunda
 köpa Palm-witt till theras Bröllups-Dag. Och här äro
förmene
Herredö-
ttar eller
een gemen
Püga i us
här Wårde
 thet är hoop allom (om det war een Konunga Dotter)
 i bruk / uthan att Konunga Dottren blifwer een
 Träll med gifwen. Och sådanne Dwinnans persohner
 ära in thet öfwer 12. eller 14. år gammal: Och att
 the taga så unga Hustrur / (som the sielfwa så ga) gö-
 ra the therföre / att the kunne theß hätra wänsa them
 efter sina Sinnen. Under theras Bröllups Cere-
 monier tillsäger hon honom sijn Troo / och låfwer ho-
 nom att ingen skall röra wid henne / uthan han allena / Det äro
bednings-
gar och
hälla doch
sin Ech-
renskap så
reen. Men
wij Chuffa
 hwilcket Mannen icke är skyldig att låfwa henne. Och
 om Dwinnan thet antingen empot eller med sijn Wil-
 ja öfwerträder / så hafwer Mannen macht (när han
 får weetat /) att förskjuta henne. Och then samma
 som ne / etc.

som hafwer hafte med henne till att beställa/ är skyl-
 dig att gifwa Konungen tet Skålpund och 2. Lodh
 Guldh. Men är thet een aff Christen Nation/som
 hafwer hafte till gldra med henne/ så är han fri/
 therföre att han inthet hafwer kunnat weeta/ antin-
 gen hon war giftt eller ey. Och om Mannen här-
 om icke wisz Vnderrättelse kan hafwa/ så gifwer
 han henne Salt/ som hoos theras Affgudh Fetisso är
 signadt öfwer/ är hon oskyldig/så tager hon thet går-
 na emoot/men är hon skyldig/så tager hon thet icke/
 effter hon fructar sig för theras Fetisso/ att han strafs-
 fer henne; Och om nu Mannen inthet mehra Kär-
 leek till henne hafwer/ kan han henne förskjuta/ och
 een annan taga. Och om Hoorkarlen icke förmått
 te att uthlägga förbenembde Böte/ och hans Wän-
 ner icke wille gidra honom frij/ så blifwer både Hoors-
 karlen och Hoor-konen bortfålde up åth Landet för
 Trålar. Een Mortan hafwer och Macht att ta-
 ga så många Hustruur / som han will och kan söda/
 men the boos icke tillsammans; Och om han hadde
 10. Swinnor / så är then Ungsta honom then Ange-
 nåhmsta; The äta och sofwa inthet hoos hwar an-
 dra. Ther äro och några Döjar/ Byth och Hartor
 benämnde / uppå hwilcke Mann och Swinna icke i
 några Månader töras sofwa hoos hwar andra; Och
 om thet på then samma Plaken skedde/ så dödde the
 aff then

Thesse
 Soentny
 gar stulle
 bestämna
 på then yr-
 dersta Dä-
 Gen måns
 ga Christi-
 ne; Sörey
 the äro råd
 de för the
 ssa Affgud
 och Kristi
 wa hond
 it Hoor
 Macht till;
 Men wij
 äro icke
 foot råd/
 de om war
 HERR
 wil mee/
 nar han
 seer oss in
 thet/ när
 wij göra
 Quid/ etc.

aff then stoora Heeten som thet sammastådes i wissa 29.
Tijden är.

Theras Hwileställen äro på bara Marcken. The hafwa Mator under sig/ gjorde aff Rödör; Under Hufwudet een Stool; Wid Fötternä en liseen Geld/ som then tvingande Rödöden borttager; Hwileket wis ock i Sanningen så hafwa besunnit. När Mannen hafwer Lust till att tala med een aff sine Hustruer/ så kallar han henne till sig/ och sofwa then Natten tillsamhens; Om Morgonen går hon ifrån honom i sitt Huis igen/ icke törandes något tala thet om för the andra Swinnorne/ på thet the icke måtte blifwa hädike på henne. När hon märcker sig wara hafwande/ och hennes Födelse-tijd tillstunda/ så sänder hon till sin Doctor eller Spåmam/ som gifwer henne een Dryck aff allehande örter kokat tillsammans/ tå tror hon/ att thet kommer aff theras Gud Fetillo, och skal wissertligen henne till Födelsen tiåna! Och går wid samma Barnsbörd och Födelse-tijd både Små och Stoorä/ Bnga och Gambla/ Pitsgar och Drängar uthån någon Blygd och Zucht/ thet hoos! När det går hårdt och långsamt till/ så hempta the itt ämmare kalt Watn och giuta thet Barnaföderskan henne owitterligen/ öfwer Hufwudet och Kroppen/ att Fostret måtte igenom een sådan Försträckelse gå ifrån henne; Och när Barnet är födt/ löpa the strax

Ther sofwer wäl/ som så sofwer som han är want.

Thet fßer tyrtar then ena Tigaren/ att then andra säär något med.

Det är ett underlig process.

D iij

ther

ther Batn är/ och tvätta sig/ taganges sedan een
 Stee full med Olie/ och beblandet med Manigette. och
 giuta det i Barnföderstans Membromulieris; Och
 ther med är det skeedt. Dagen ther efter förrätta
 the sitt Arbeete igen lifka som tillförna; Och efter
 the äro så hård Natur/ så förmeena the/ att alla
 Swinnor i Werlden ära så naturerade.

Ty det hände sig eengång/ att een Konstabel i.
 från Brasilien kom med sin hafwande Hustru/ som
 war födt i Holland/ och hennes tijd war kommen att
 hon skulle föda/ och inga andre än Mortanske Swin-
 nor woro tillstädes/ gofswo the henne een starkt præ-
 parerad Dryck; Och så then icke så strax wille hiel-
 pa/ wille the giuta kalt Batn på henne/ men hennes
 Mann war ther emoot/ och skickade efter Barbera-
 ren/ som skulle komma henne till hielp; Hvilcken
 sade: Om the Mortanske Swinnor hade längre
 blifwit när henne/ så hade både Modren och Barnet
 kommet om Lifswet.

Sine Fostren inswepa the i gamla Klutar mite
 om/ lägga them sedan på Mattor/ och trilla them
 ther omkring. Men i then 2. eller 3. Månanden/ så
 binder Modren them/ när the reesa/ på Ryggen/ och
 marsera sin Wäg; Och när the wille gifwa Bar-
 net dit/ så kasta the thet eena Bröfriet öfwer Artern/ /
 så att Barnet kan nå dem/ ty the ha swa öfwer mat-
 tan

tan långa nederhängande Bryster. Barn gifwer
 the Rampnesser Dagarna: Men sombliga äro off
 Portugiserna öfvertalte/ att the gifwa theras Barn
 Christeliga Namn; Och äre många aff Morian-
 ske Döpnor döpte/ them Portugiserna hafwa tagit
 till Husfruer. På samma Orten wid 30. Mil te-
 från vårt Castell låta the emstära sig/ ty jag haer
 sadanne omsörne Mohrar sielf seedt. Och när
 Barnen låragå/ (hwilket snart skeer/) så sköter the
 them icke meera/ men doch så blifwar the hoos sina
 Mödrane/ om så är/ att Fadren icke tagar them och
 sällar them bort för Trålar. Barnen äro icke swar-
 te aff naturen/ som Föräldrarne/ uthan bruna/ som
 Brasiliänerne.

Om Mohrernas Wårt och Skapnat.

Wohrerna på thenna Landz orten/ när the äro
 fullwårte/ äro the stoora aff Person/ tämligen
 långe/ och wäl proportionerade/ hafwa tunna Vinles-
 ten/ hwitta Ögen/ stoora Ögnalack/ swårt. krullat
 Hår: Ty aldrig hafwer jag een Mortan seedt/
 så långe jag ther varit/ som hafwer hafte Hår aff
 annat Färga. Näserna trycka the Bngdomen/ att
 the blifwa breda/ och hålla det för een Prydning/ när
 Munnen är fioor/ Läpporna tiocka/ lista som ti
 ore

Det är een
 underlig
 pryding.

wore swulne / och Tanderna snid. hwiita / lifka som
 Elfenbeen. The bära / hwart the gää / itt litted Traå
 hooß sig / hwilcket the gnaga sönder / och gnida Täna-
 derna ther med / hwilcket Traå icke allenast gör Täna-
 derna hwiita / uthan uppehallar them ock / att the
 aldrig få Wärc i them; Förty iag hörde ther aldrig
 någon hafwa Tandawärc. Sombliga fylla them
 hwassa / på det the theß bättre ther med kunde bita /
 hwilcket med Förundran är till att see. The få in-
 thet stoorä Skägg / blifwa och wäl 30. åhr gamble /
 för än ther synes något Håår. The hafwa breda
 Arlar / tiocka Armar / stoorä Händer / långa Fingrar:
 Och then som will hafwa itt Anseende för andra haf-
 wa / låter Näglarna wåra långa / men hålla them
 lifwålreena / hwilcka åra them mångagånge nyt-
 tige / tå the i hastigheet skola uthwåga småt Guldh /
 och hafwa inga Streedet till att omsätta det. The
 åro lång. beente och breed. fotade. Ofta affskåra
 the theras Håår / men icke med Kafe. knifwar / ty å
 sådant weeta the inthet / uthan med andra hwasse
 Knifwar / hwilcka the sielfwa tillreeda / efter the haf-
 wa ingen Barberare. Hååret är hårdt som Bor-
 ster. Händerna / Fötterna och Låpparna åra innans
 till hwiita och leena; The ras Hudh blifwer åhrifrån
 åhr swartare / intill 70. eller 80. åhr / tå går then
 swarta Fårgan något bort / och blifwa fulla med
 Ryncker.

Ingen
 Ting är så
 ondt / det
 är all nå-
 got godt.

Kynker. I theras 30. de intill 40. de Åhr hafwa the
sirr bästa Förståndh; Ja the äro the Förständigaste i
heela Africa. På theras Armar bära the Strecek
aff Näfwer hopa roeder / them särga the / och slå män-
ga Knutar ther uth / hafwandes ther emellan Guld-
Coraller och andra Steenar; Och när the hafwa
thesse Snören så uthpukat / kalla the them Santen. Len därt
achtig
Wattroo.
The troo / att när the bära een sådan på sitt Liff / blif-
wa the icke lätteligen siuka.

För än Skeep ifrån Christenheeten äro kom-
ne i detta Landet / hafwa the med Fast eller tunn
Barek sydt / såsom the göra nu med Tråå. Portu-
giserne hafwa aff samma slagz Spinnat Uckeratog
och Keep. The hafwa och klara Ögon / och kunna
snarrare see Skeep i Stön än någon aff annan Na-
tion. Ära beqwämlig till allahanda Arbeete: Ståka hafwa
klara Ögon
för annor
Menskiot
alltid aff Palm-olia / med hwilcken the sig offta smö-
ria; Hålla sig reena öfwer heela Kroppen / Och effter
the mycket aff orenliga Matskar antastas / twå tra
the sig offta.

The wille och wara i några ting blygdsamma /
i det the hoos sina Hustrur / när the hafwa födt Barn /
icke softwa i 3. Månaders tid: Men jag meenar /
att the skeer meera aff then Orsaken / att the hafwa
många Döwinnor / Ty det är elliest itt Druchet. Det är itt
wackert
Beröm
salic.
Eögnachtigt och Omäcteligt Folck. På måste Dr

E

terna

34. teer i gåd the heel nackne/ Men på sombliga tåcka the
sij nå jot littet. När the hade något att utbrätta
hooz oß/ hylte the sin Kropp med itt Kläde in till
Föttern/ och hängda somtids itt Säng-lakan om
sig so n een Kappa. Männerna hafwa och Under-
kläder/ och låta framman till och baat hänga itt sty-
cke neder/ så inbilla the sig/ att the äro herrligen och
fräl uthstofferade. The gå allesamman Rika och
Fattiga/ Unga och Gambla barfottade. 3 Maat
och Drick äro the mycket öfwerflödige/ så att the in-
thet weeta bruka något återhåll.

Om Mohrernas Drick.

Herads Dricka är aff Palm-trää / som hafwa
långa Blad / och uthsprida sig mycket; The
samma wäxa ther i stoor Myckenheet: Och weeta
Morianerne grant när the skulle hugga then neder/
och huru the måtte stå i Solen. The grafwa Roo-
ten (hwilcken icke stoor Plaz intagar/ doch listwål
stadigt står/) aff/ taga Träat uth/ låtat så några
Dagar ligga i Solen/ sedan hugga the i samma Trä
när wid Kooten itt 4 kantigt Hohl intill Rårnan/
bohra sedan itt Hohl / och sticka itt Röhr ther uth/
sättandes een Kanna ther under/ uthi hwilcken Wis-
net småninaen dryper/ hwilcket är heelt hwijt/ sma-
ker södt såsom Must / Och när man sätter thet i
Solen/

Solen / kokas thet lika som thet stode wid Feld / och 35.
bliswer thet igenom mycket krafftigt.

Ther wåra och andra Trää / som hafwa in
thet meera än een Mans Högd / hwilcka the kalla
Crisia, the bliswa in thet neder-huggen / uthan när
man will tappa Wijnet aff them / bohrar man ut ^{Här tapp}
Hohl thet uthi / tå uthdryper Wijnet sacht / Men ^{par man}
then är icke så starck som then förriga ; Thet sma- ^{Winet}
ker så söde som Socker. ^{Trää}

Om theras Brödh.

Theras Brödh är twå slagz: Itt thet stoorra Mil-
le / tråxer på stoore Köhr på trenne Rum med
Blad / så som Wiindruffwer / när Bladen aff alla åra
the fulle med små Korn / seandes uth som Hampeströd /
men något längre och större. Thenna Eäden haf-
wa the alltid haft / för än Portugisarne äre disse
komne. 33. Månaders tid grönstas och blom-
stras hon / och när hon är mogen / tå skära the heñe aff
tillika med Köhren / uppå hwilken then wårar / t
wilcka the bruka till Keessträrke omkring theras Går-
der. Bladen torcka the i Solen / och gora set an
(effter theras Maneer) Mattor thet uthaff / Men
aff Kornet / som the affpläcka och hecm-låra / si m the
fallar Mille, affwa the sina Hustrur tå å Händer ful-
la / hwilcka lägga thet på een Steen / som bred och

wijd är/ och effter thet är leke hårt/ och hafwer ingen
Skala/ kunna the thet med een trinn Steen snart
sönder gno/ (ty the bruka inge andre Dwarner/) och
så bruka the små Bröd thet aff/ som the kalla Candin
hwilket blifwer så hwit som någonzin Bröd kan
wara.

Thet lille Mille elliest Mays kallad / wårar på
Röhr/ rätt sådanne som wårar här hoos of i Dis-
ker och Små-sider / och oansedt the ära tunna / så
wåra doch 7. eller 8. Ar på ett Strå / så att offta på
een Klase några hundrade Korn blifwa / aff åthstilliga
Färgor och Stoorleek / men the Störste äre the bästa;
När thet blifwer affskurit och i Solen torckat / binda
the thet i små Kierfwar tillsammans / och låta sina
Trälör Mans och Dwinnes-persohner / som hafwa
långa Kläppar i Händerna / så länge stöttat och
stampat / till thes Kornet / (lika som thet hoos of
tryskas /) uthfaller. Med Halmen betäcka the Huu-
sen / sedan taga the två stoorä Träsaat / och dryfta
thet så länge / till thes thet blifwer reent / och då sönd-
ermalas och bakas thet / lika som thet förriga. The
Europeiske Skeppare taga det offta med sig till Spis
på Sidn / och håller sig godt i 3. eller 4. Månaders
tid Men effter råcta bruket / så blifwer det måste-
parten kokat / såsom Öl / aff them kallat Akay
hwilket wi och gärna drucko. Ty Palm-wisnet är
icke.

3 år wår
rar 7. eller
8. Ar på
ett Palm
hwilket i
sig förfä-
rar några
hundrade
Korn.

Icke så mycket tiänligt för Siuka och Francka/ såsom
 detta; När man 2. eller 3. ägg år ther ibland. Här
 är ärar och mycken annan Frukt/ och een bland an-
 dra som the kalla Iniamus, kan nästan lijknas wid
 hwiita Kofwer/ uhan på Halmen grå/ och innan-
 till i wist/ then besmycta the med röd Färga/ ther aff
 blifwer then i 3. månader behållen och frist/ sedan sö-
 der. prassa the det/ blanda Palm-olio ther ibland/ och
 kokan/ så blifwer det så hwiit och seeg som een Deeg/
 och det kalla Mohrerna Fuffo, the äta the wid Ma-
 ten i stället för Bröd: Och här med försörja sig
 offte the Chrisine Skippare/ när the äro rådde för
 Bröd-mangel på Siön.

Mohrerna äta och mycket Ananas, som the thet
 kalla/ hwilket är lika them som wit kalla Artischock.
 The kokat och beblandat med Palm-olio/ och brukat
 så på Maaten i stället för Smör. Detta är aff the
 bästa slagz Frucht ther i Landet/ är warmt aff Natu-
 ren/ och när det blifwer skuret i små Skifwor/ och
 man giuter Spaniskt Wijn ther uppå/ är det een krä-
 selig Maat; Men alt för mycket förorsaker Siuk-
 dom.

Batates, är een Frucht något röd/ nästan som
 Iniamus, smaker som Castaneen/ är ther sammastådes
 mycket gemeen/ och blifwer med Rött och Höns ko-
 kat. The hafwa ther tre Ordspåk: Batates med

Hönselott kofat/ är een skön Rätt. The kokas på
mångahanda sätt; Och när man stecker tyem theet
Afka/ smaka the som Castanter.

Swad
Turckana
bruka för
Papper.

The Indianiske Stikon/ (som the Banua kalla)
wåra rät uthur Trää/ effter the inga Greenar haf-
wa/ uthan Sampn: långa Bladh/ som äro 3. Hand-
brede; Och som laghörer/ så bruka Turckerna the-
sammina för Papper. Thet synes vara Trää/ och är
doch inthet Trää/ uthan är rätte som een Bark/ aff
sammanwicklade Blad således ihoopa wuxet till een
Manshögd/ ther emellan kommer een gohl Blom-
ma fram/ i Stoorleek som itt Struz: ägg/ uthi hwil-
cken wårar een Stialke/ och ther på sedan Stikona i
een Klase såsom Windrustwer. När som thenna
Fruchten är fullwuren är hon itt Span: lång/ och
blifwer icke Fruchten uthan hecla Träat affskuret/
och uthaff Rooten wårar sedan i een kort Tisd itt an-
nat Trää opp igen. När man then gohla Hinnan
uehan till bore: strapar/ så hafwer Fruchten innan?
till rät een Rött: färga.

Somliga
meena at
det skal
wara det
förbudne
Trää: i
Paradis/
let.

Sombliga äre uthi the Fanckar/ (effter Fruch-
ten är öfwermåttan wälsm: kande/) att thet skulle
wara thet Trää/ som G: D: H wåra förfia Föräl-
brar förbudte hafwer. När man then med een Kniff
sönderskåar/ seer man itt Kors: ther uthi/ hwilcket så
wil aff Portugisser som aff Spanier för een Synd
hållas/

hållas / Fastwa thesfore äth Mohrerna besallt/ att 39.
the theenna Fruct ten icke skola ståra i sönder / sägan-
des : Att samma Kors hafwer för Christi Lydan- Det kan
de warit een Bethdelse / att Messias skulle blifva wäl warit
Korsfastat. Thersfore man henne inthet sönderståra landis
mä / uthan alliest äta.

Ther är ärar och ett slag; Frucht / så floor som
een Kurbis / heelt grön / Aberamba inschu ber ämbdh /
Men wi i Christine kalla them Watn-Lemoner / effter
hon wärer ingastades uthan hoop sööt Watn / Hon
är hwit-gohl innan-till / hafwer många swarta
Kärnor / och är een mycket hälsosam Frucht. Ther
wärer och mycket Socker på långa Röhr / när the een
Fingers längd hafwa / så få the Knulor / och wära
sedan fort till theß the till een Mans-högd hinna ;
Sedan mognas thet långesampt / och blifwer aff
Christine och Mohrat med Lust ätit. När Moh- Mohelaz
rarna willa fiska / så taga the sådanna Röhr 4. eller neuna såd-
5. med sig / att när Soolen stignar heelt / kunna the dia i Wöde
släckia Forsten ther med / the äro mycket mustiga : Ja faller med
många behjelpa sig Dagen igenom ther med / uthan Röhr sin
annor Spiß eller Dryck ; Och effter här i Swinea Torß.
ära inga Socker warnar / så äthniutar man thet så
som nu är sagdt.

Pommeranker söta och suura / som the Mohrer Thenna
Aberamba granda kalla / och Lemoner Abaramba gac Fruct
kara wärer hä-
om ähris-
wägans

karaba benämnde/ wåra här 2. gång om Åhret i stoor
Myckenheet. The Söta ära för siuk a Menniskior
een stoor Wederqweckelse. Man finner här och Ci-
troner så stoorå som två Näfwar och större med/ men
når man skärer up them/ så är det hwilka thet måsta/
hwilcka allenast för Lust åtas.

Här wæret
Boomull.

Boomull wårar och här i stoor Quantiteet/ som
kallas Cathun; Fråån hwar på hon wårer/ åra lista
såsom Rosentråå / och uthspridar sig Bllen med
Knoppen. Så wåra här och små röda Båår/ hwil-
cka the kalla Achy. Itt annat slag/ som är någoe
långre/ kalla the Biment; och föra them till Bras-
lien/ thet insyltas the i Socker/ och blifwa i sina Tun-
nor solde; The tånar them som åra swullna / och
hafwa Watn-foot/ hwilcka Siukdomar the fördri-
wa med Förundrande.

Man finner och mycken förgiftig Frucht här i
Landet / thet Mohrarna besmyka sina Wapn med/
på thet Sären/ som the göra thet med/ icke måtte lä-
kias. Det wårar här een slag; Båår/ till sin Stoor-
leek som een Hassel-nöet / och når man dragar then
hwilka Hinnen thet aff/ kan man walniuta them: The
blifwa o h bortförde för een Låkadom: Såsom och
Binnacle/ jempte mycken annan förgiftig Frucht /
som till Medicin tåålig är/ blifwer här bort-förde.
The wårar och mycken Kiss-gryn/ Ingfer och Ma-
niget.

nigette/ som icke osz kunnigt äre. Aff thesse förbemäl-
te Fruchten ha swer sag här måsta-deelen haist med
Oppehälle.

41,

Om Mohrarnas Konunga=Wahl.

När Mohrernas Konung döör/ så blifwer aff ges-
meen Mann/ effter the mästres Vota, een annan
uthwald/ (hwilket hafsigt seer/) som berömmer then
Afflednes Godz/ ther aff han sedan gifwer sina Un-
dersåtare något tillbasta; Och om han inthet gör
effter theras Nöje/ söka the Orsaak att sätta ho-
nom aff igen/ och een annan i stället förordna. The
oplåta många fria Måltider för sina Undersåtare.
Hans Klädedräckt är icke annorledes giord/ än hans
Undersåtares/ allenast att hans är offåtira Tygh/
och med flere Coraller och Bthstofferning bepryd.
Then Förnämste näst Konungen är som ett Hemligit
Råd och Hoffnästare/ hwilcken gih Konungen in-
tager och uthgifwer alla Saker. The hafwa och
een åhrlig Intompsi och Underhåld/ sig/ sina Hu-
strur och Barn/ till att försörjamed/ och ther samra
med ringa Nöda och roligt Leswerne. Men så snart
som theras Barn kommo till någon ålder/ måste the
sielfna see till/ huru the kunna förwärfwa sig något/
ty the thöras för Almogens skull/ inthet gifwa them
det mindste. Adelen som är ther i stor Myckenheet/
S och huse

42. Hafwer litet Godz eller Riskedom/tillfädier det icke
 heller/ att Konungen gifwer något äth sina Barn.
 Een Adelsman skaffar sin Adelin ingen bättnad/uthan
 att hans Barn kunna inthet tagas bort/ och såltas
 för Trälar: Therföre tänckar hwar och een i sin
 Ungdomther uppå/att han kan lägga så mycket thoo-
 pa/ att han med Tiden må blifwa een Adelsman;
 Och när han hafwer tet Skålpund Guld/så anmäl-
 der han sig hoos sin Capitain/ att hafwer satt sig
 före att blifwa een Capasier, det är Adel. Då Ca-
 pitainen thet strax them androm Capasier låter så
 sweeta/att then eller then (ehuru han då heetar) skal
 gidras på then eller then Dagen till een Adelsman.
 Då kommo the med Trummor/ Pipor/Horn/Klockar
 och Biålrör/ther med the ringa när the äro tillsam-
 mans. Capitainen träder då fram på Plaken i sin
 Rysning/hafwer mycket Guld hoos sig med Stö-
 dar och Kaste-pilar/ och äro på theas Krop med al-
 lehanda Färgor bestruckna; See förthen skull Dief-
 lomen icke oliska.

Enu the
 gidra een
 till Adel.

En was
 eter pry-
 ung.

Thensamma som nuskal göras till Adelsman/
 kommer/ (beledsagader aff många Capassterna/)
 fram; Och efter honom går een Dräng med een
 Stool/ på hwilken han skal sitta/ om han will hålla
 Samtaal med någon/ eller låta see sig. När nu
 hans Wänner och bekandte tråda till honom/ till att
 önd.

Sndskan Inka till sitt nya Stånd/ taga the een Näs-
 wa Palm aff Taaten/ lägga the honom under Fötter-
 na/ att/ om han stode up/ han icke skulle tråda på blot-
 ta Jorden/ och hålla the sådanna Ceremonier för een
 Skooråhra. Sådant Wyrdnat bewissa ock Swinsfol-
 cken sina nya Frwer. När the nu äro alla tillsam-
 mans/ ställa the sig i Ordning/ och blifwer een Dra-
 förde främst (hwilcken then nya Capassier gifwer till
 bästa) effter/ hwilcken föllter heela Processionen/ med
 Ropande/ Dankande och Springande: När the
 nu komma till det förriga Rum igen/ blifwer Dran
 fast bunden mitt på Plazen/ och om then nya Capas-
 sier ha swer een Son/ blifwer then samma till een skoor
 åhras bewisning/ på Dren sätter; Då ropar the-
 ras Officerare them till/ huru the wille bruka sitt Ge-
 währ emoot Jtenden? Hwilket the honom på thet
 bästa sättet låta see/ och mycket ther med pråla: I
 medlar tid blifwer mycket Palm:win som ock gifwes
 till bästa) uthdruckt. När det är Affcon blifwer han
 hemma: och på andre Dagen dther på thet förriga
 Rum burit/ ty då begynnes then Kortwillingheet på
 nytt/ och sådant continuerar 3. Dagar. På det sid-
 sta blifwa Fötterna på Dren bundne wid Buken/
 och Näsbohrarna tillstoppade/ så att han ingen An-
 dakan få; Då lägga the honom på Arlorna/ och bå-
 ra honom än eengång omkring/ sedan hugga the ho-

Then star
 ders Ora
 måte uth-
 stå mycket

nom i snå stycken/ och uthdeela them ibland sig; Men
 thea nye Capassier eller hans Hustru och Barn tö-
 ras inthet äta ther aff/ på det the icke måtte samma
 åhret dö. Stoft sände the Hustrudet aff Dren
 heeni then nya Capassiers Huus/ hwilket han med
 allahanda Färgor eller Fetisfis bepryder/ till ite Teckn
 aff hans Uoel. Och ther med så hafwer han Frij-
 heet att löpa sig Trålar; Han blifwer ock i allmen-
 na Församlingar kallader med till Råd. Så blif-
 wer han högfärdig/ (och mången fattig/ effter han
 hafwer alt sin Förmögenheet wändt ther på.) Och
 är det hans stadigt Taal/ att han är blefwen een
 Capassier.

När the nu äre Udelsmän wordne/ så bära the
 Halm-Hattar/ sådanna/ som man brukar hoos oss i
 Badstugor/ binda Guld-Pålitter i Hååret/ hwilcke
 the gådra siälfiwe/ och hafwa the een Staaft i Han-
 den/ med Elephants-skinn öfwerdragen/ och hålla sig
 i många Saker annorledes än the andra. Sedan
 twäga Mann och Qwinnna sig flitigt om Morgonen/
 skära een Limontj sönder/ och bestryka heela Kropp-
 pen ther med; Sedan taga the Hiorta- eller Råå-
 dlurs-ÿster/ och smörta sig sammaledes ther med/ på
 det att then stoora Solennes Heeta icke må förorsä-
 ka/ (som hoos oss Rölden om Winteren) att theas
 Hund må spricka sönder.

Om Mohrernas Liff-egna eller Trålor. 45.

Mohrerna willa sig åthstillja från theras Trålar/ och att man inthet skall kalla them Mohrer/ nehän Negro eller Fretto. hwilket så mycket betyder/ som svart Gold. En Mohre/ säga the/ bin ärckar så mycket som een Träl eller Gariß/ och een sådan som inthet hafwer rått Förstånd. The blifwa gjordt till Trålor/ som inthet hafwa till att lefwa aff/ eller the som hafwa gjordt något ondt/ och inthet kunne utläggga Bøter; Eller när Förältrarna icke förmå nära sina Barn/ så sälja the them för Trålar. Om nu een hafwer många Trålar/ och the ibland een Olydig/ kommer han med honom på wårt Gassell/ lifka som han wille köpa något/ och Trålen skulle fåra det heem; Då kommer strax wårt Gold fram/ förnimmandes att han will sälja samma Karlen/ och gifwa the wår General till kånna/ behagar han honom/ så köpas han/ och ära några bestälte the till/ som måste föra honom strax till Smeden/ som begge Beenen uti Zern inslutar/ sedan blifwer han fångslig förwarad/ och med Bröd och Watspissat/ in till ett Sleep går till Brasilien/ då måste han med fort/ och blifwer the åther såld/ antingen åth een Portugis/ eller een Socker. Herra the i Landet.

Det är en
underlig
Köpmans
skap.

På Sockerqwarnar är öfwermåttan stoort Ur

S iij

beete/

46. bette/ therföre behöfwa the mycket Guld/ blifwa för-
thenskul ditt sålde alle the Trålar man kan få; Och
drifwes ther med een sådan Hindel som hoos ofz med
Bostap: Och skeer det många gånger/ att Fadren
anträffar ther sin Son/ eller then eena Brodern then
andre/ så esomoffest 3. 4. och flere Syskon finnas
ther i hoopa.

The drif-
wa thet
Röpen
skap med
Meniska/
lika som
wi med
Bostap.

Det är och skeedt/ att sombliga som hafwa för-
märckt/ att the skulle sälljas i annor Land/ hafwa
sig hållet från Naat och Driek/ och således blefwit
döde. Sombliga tilbodo sig att skaffa 3. eller 4 i sitt
ställe/ allenast the måtte blifwa i sitt Fädernes Land/
men det skeer icke/ ty här är inthet Anseande till Per-
sohnen/ det wari Konungz. Borgare. eller Bondes
barn/ äro the Trålar i Brasilien/ så måste the blifwa
ther i thetas Lifstid.

Fädernes
Land är
föret.

Om Mohrerens Handlingar och Handtering.

Herens Handel och Wandel består måstedeelen
i Fiskande/ ther uthi hafwa the stoor Veeten-
skap/ ty ther uthinnan blifwa the öfwade ifrån Eng-
domen up/ therföre ära the och hwar Dag på Eion/
undantagandes om Tis-dagen/ som är thetas Sab-
bath eller Söndag. Ther till hafwa the och wiss
tyder om året/ och till hwar slagz Fisk/ särdeles
Instru-

Instrumenter. The fiska måst om Natte-tiden/ 47.
hafwa på tet serdeels-maneer gjorde brennande Sack-
lar i Handan/ att the kunna see: Andra i alla Eld
mitte i Väåten/ och ofwan på hwar sida i Väåten å-
ro små Hohl/ ther igenom strimer Elden i Stön/ och
then effertfölga Fiskarna/ och så blifwa the med hwar
se Instrumenter stuckne och updragne in i Väåten.
Till några slagz Fisk bruta the Korgar/ att fånga
them ther med; Men sådant skeer allenast när the
icke äro långt ifrån Landet. Och fånga the mycken
Fisk med Cocker-röhr och Reep. The Fiskar som
the fånga med Nät/ äro icke olika våra Geddor.
Det fånga the then Fisk Hayen benembd/ som under
stundom ära så stoorä som een Karl/ hafwa stoorä
trinne Mular/ och 5. Radher Länder efter hwar an-
dra; Ther till med äro the så starcke/ att the esom-
oftast (them som bada sig i Stön) bita tet Been/ och
sometidz heela Låret bort; Ja heela Menniskan
kunna the förhåra/ om man kommer them icke snart
till Hiälp. Mohrerna äta then samma Fisken/ men
wi i Ghistne icke; En thet förorsaker Hufswud-yrä.
Det fånga the tet slagz Fisk i Decembris Månad
Korkowares benembd/ hwilcke ära så breedä som the
äro långa/ hafwa een Stiere fast lijk wid een halff
Måne/ små Stäl och Been; När the blifwa upsturne
äro the hwojsta/ men tet äro fokade/ röda som
Etröd/

Det skulle
hoos oss
och förstå
tas.

Then Fi-
sten-hagen
hafwer 5.
radet Län-
der.

48. Stöör / och smaker råte wäl / män serdeles Hufswu-
 det / a hwilket två Hungriga Persohnet kunna
 wäl äta si mitt: The fånga honom med Socker-
 röhr. — Ther är ock tre slags Fisk som kallas Stum-
 pa: nöte / smicker treflig wäl / iserdeeles när han är
 steeckt; Thesse håller jag för the bästa i heela Landet.
 Een annan slags Fisk är ther / som är lijk våra Kar-
 per / men man måste koka honom strax / ellest tånar
 han tcke till Maats. The fånga ock Apoi / som äro
 h:wtje / och h:iswar röda Ställ. Tre annat slag / som
 the kalla Diabel, men them ätar ingen. Widdare
 fånga the een Fisk Büch benembd / then koka the med
 Mille-miöl / och bruka Palm-olta i stället för Smör
 ther på: När the steck: them i Sreen-pannan / så
 blifwa the så gubbe / som the woro b:strukne med
 Saff:an: Wij Christine ächo them gärna.

Det fånga the esomoffrast några Fisk:er / hwilka
 hafwa någon Lijknelse med Diuren på Marken;
 som Sid-häster / then är framman till som een Häst /
 men Bact-deelen som een Fisk. Item Hasswin /
 mem the hafwa inga Framfötter / som Sid-hästar /
 uthan med bara Hufswudet äro the litte S:rim / Krop-
 pen är som een Fisk / Stjerten breed och i tu klyffdt /
 som uppå een Wr:fisk / är 5. eller 6. Skoor lång / och
 fräsar hårde. Och när the gryllta mycket / så betynder
 det stor Storm och Blåsaäder.

Är fånga
 the Stö-
 hästar och
 Hasswin

Item

Item/ ther äro ock Fiske som flygar/ och een röm? 49.
 lig lång stund i ett Flygande; Äro heel rödh/ haⁿ er ^{här ä o}
 ett breed Hufvud/ och tynna Wingar/ som Nattebla^{f. y gauda}
 skar. Det fingo the eengång een Ewerd-fisk; och eff^{Sike.}
 ter theas Bådt war förlisten/ rodde the till ett scort
 Skipp/ och bodu them/ att the wille komma them till
 Hjälp/ hwilket the ock gjorde. Då the hade såät ho-
 nom/ och hugget Hufvudet aff honom med een Tra/
 och seurtit up Buuken/ så funnos ther 16. lefwande Fi-
 skar i honom: Fiske partherade the ibland sig
 Ewerdet/ hwar aff Fiske ha fiver sitt Namn/ war
 een Manns-långd/ och een Handt breedt/ och ha fiver
 Taggar på bägga Sidor som Swina-tänder. Det-
 ta Ewerdet såär honom fram för Hufvudet; När
 nu Walfisken förmärcker hans Närvarelse/ gifwer ^{Swärd}
 han sig högt up i Watten/ willandes fånga honom/ ^{fiske up}
 men thenna/ han gifwer sig ther emot du pare ned ^{it äre}
 Stön/ att hankan komma under Walfiskens Buuk/
 och så ha fiver han wunnit/ ty han med hans Swärd
 upskära theß Buuk/ hwar aff Walfisken mycket blö-
 der/ och måste så the aff dödd; Hwilket jaq esomeffo-
 rast sielff ha fiver seedt. All slite förberörde Fiske
 rier föda sig the måste Mortaner.

Men the Mortaner som wore något förindane/
 och kommo till oss med Guld/ (ty thingen Mynt haft a
 the/) så wille the gärne ha fwa Elefiske. oc annat
 G. Läroffe/

50. Kläffe / som i stoor Myckenheet föras dit / till att
 kläde sig med. Eze köpa och så gärna Mässing-Teens
 Koppar- och Zern- stoor och små Bäckten; Och aff
 sam i Marra Bigare / som the bruka till allehandra
 i theras Juushäll / och thet samma så lja the sed an
 ige rupper Landet. The köpa och mycket Zern / att
 göra sig Wapn eller Gewähr aff. Item the köpa
 och gärna rödt- grönt- blå- och guldt Kläde / som the
 binde om sin Krop. Det står the mycket effter Be-
 nedistt Glas- Corallar / som the bepryd a sig med / här
 de på Armar- och Beenen. The koka och dricka alle
 uthur Koppar- Potier och Kanner. Och hwad the
 köpar / (när the hafwa uthwälgat sig / hwad slagz
 Wahror the wilja hafwa /) så spörja the / huru många
 g r Stycke / eller Skålpund / eller Allnar aff så danne
 Wahror / man wille gifwa them för itt Pent Guld /
 (är icke halff Fierde- deel a / itt Skålpund /) sedan så see
 the på Wahrerna. Och effter the i Beannnelsen ä-
 ro a / Portugiserna mycket bedragne / så hafwa the
 nu fått een temmelig Wetenskap / att känna Wah-
 rorna effter theras rätt a Wårde. The kunna hwär-
 ken las r eller serts wa / och betala med Guld / alle eff-
 ter Wit h n / och borthandlar många gånger 30. eller
 40. Skålpund på een-gång.

Igenom
 Sada
 blifwer
 man kloof

Det 633
 näste o-
 biffe
 Guld

Thet skönaste och häste Guld hafwa the ifrån
 Ackonia. h. vilket Landskap mehr än 12. Mill ligger
 ifrån

ifrån wårt Castell/ Ther the theras Guld-griff tar in-
 gen Christen Mennistia uppenbara: Ty effter the
 hafwa seedt / att Portugiserna först / och sedan Hol-
 ländaren hafwa giordt sig så mycket Omaat / och
 fått ther effter med så stor Fahra; Ja effter the så
 mycket Wahra / (effter the ras Meening /) för tre
 så listet stycke Guld / så äro the blesne nu så karga ther
 med / som någon Mennistia kan wära / hwilket i for-
 domstid (som the sielff bekänner) icke så hafwer wa-
 rit.

Anders
 Eric
 Cam
 Anders
 Bengt
 Erik
 Anders

När the nu hafwa köpt hwad the wille / så bära
 the the ras Saaker på tre Rum / ther som the ras
 Trålar wänta på them / somtids i 2. eller 300. starkes /
 så så the hwar i om och enom sin deel / som han skal bär-
 ra / det lägger the på Hufwuden / och gå så med
 hwar andra fort. Wägen till Ackanien är mycket
 smaal / så att icke 2. Mann jempte hwar andra till
 bredd gå kunna. Och så samma Trålar ingen ting
 för the ras Arbete / än tre Bröd / ungesehr för 2. Öhre
 Silfwermynte: Wid Adant hårdt Arbete och ringa
 Kost äro the doch likwäl lustige och glade / sunga och
 springa ther hoos / att man icke kan uthan ser dees
 Ödrundrande see ther uppå. När the nu komma hem
 ther med / så förhandla the det igen till andra Mä-
 rer / som bo högd upp i Landet.

Det är ett
 stor Rik
 Edom so
 kan i sit
 befy. mee
 lige Ti
 sård was
 ta lu g
 och g ad;
 Man ho
 mig / e g

Många (som the sielff säna /) handla the med
 G U them /

The dritts
wer hans
del med
hwar an
nan/ och
seer sig
doch als
drig.

then/ som the doch all drig såd see/ förty the inbilla sig/
om the sin zo see hwar andra/ så måste een part aff
them Dd. Therefore kunde jag en erfahra/ om sam-
ma Måhrerna swarte eller gohle åre: Ty the legge
theras Wahror mitt på Marcken eller Faltet/ och een
Wicht ther hoos/ på så mycket Guld som the wille haf-
wa ther för/ ther med gå the sin kooß: Så nu then
andra kommer och beseer Wahrorerna/ lägger han så
mycket Guld ther qwar/ som han wille gifwe ther för-
re/ och ther med går han till bafe igen: Och then an-
dre kommer åter till sina Wahror igen/ och seer huru
mycket Guld ther tempte ligger/ kan han sållja them
för sådant Prijs/ så tager han Gullet/ och låter Wah-
rorerna ligga: Men kan han icke göra det/ så tager
han sin Skackerij bort/ och lemnar Gullet qwar/ in-
till een annan gång: Och then andra kommer och
håmtar sitt Guld igen.

Item Nijlifrån i dert Castell ligger det Fort Nas-
sau eller Maure/ hwilcket hafwer varit till förene itt
berömeligt Castell/ och thet första som uppsatt sig es-
moot Portugiserna/ och bewiiste Holländerne mycket
gode. På andra Stidan i dert Castell de Mina ligger
een Fort Summay benembd/ bestat med een stark
Skantz omring/ uthi hwilcken sig stadig befinnar 14.
eller 16. Persohner/ som drifwa Köpmanstap. Men
Gullet/ som the handlar till sig/ måste the hwar Ma-
nad ups-

nad uppå Castellet de Mina till Generalen inlefwere
ra. I mil om Tijd wille Niehrarna intoga Camay/
och slå ihjäl alla Christina/ och Godzet göra till Gris-
brett/ men the bleff så haljad med Stricken och Mus-
queter/ att the måste begära Fred. Sedan wille the
aldrig gå mehr på Krwt och Voth/ kallandes det att
Diefwols wärck/ effter the see ingen Ting/ och list-
wål måste Karlendöð/ när han blifwer er äffat.

53.

Ä obere
na wille
inaga Sa
may/ n en
de: bei om
mel them
till.

Huru Mohrerna föhra Krig.

The föhra offta Krig med hwar andra/ uthan
eller för ringa Orsaka skull/ effter ther äro så
många Konungar/ som äro i sig sielfwe niugge och
stälte. När the begynna Krig/ så befalla the thera Un-
dersåtare på then eller then tid oppå ice wißi Rum
att præfentera sig: Då äro ther några iband them/
som ärolittar Diefwular än Menniskior. När nu
Folcket är kommit till sammans/ och bägge Par-
thier i Jället/ så göra the emoot hwarandra siti ba-
sta/ på hward sätt the märkunna: The som inga Ka-
stie Pisslar bruka/ skjuta med förgifftrade Pisslar. The
slå och på Trummor/ och blåsa i Horn/ som är hoofs
them i Krig brukeligte. Kriget står wäl icke län-
ge emellan them/ men doch göra the hwar andra stoor
Skada med Brännande och Plundrande. Och när
the göra Fred/ gifwa the hwar andra theras För-

The seen
nich fört
Diefwul
lar.

54. nåmbste till Giffar. Theras Gewähr är som een
 Gårsware: Kull // framföre två Händer breed / och
 een god Alln lång / them sitcka the inom een Läder-
 reem / som the ha wa spånt om sin Krop / och gå är es
 mellan Beenen up igen / med een listen Läroffts kluc /
 som theras Hemliqheet betäcker ; Ty the bruka in-
 ga Kläder på sig i Kriget / på thet the icke måtte wa-
 ra them till förhinder / och thessa Gårsware knijswar
 bruka the i stället för Swärdet / och i Wånstra Han-
 den bruka the een lång Stöld / är försäctia Strecken
 ther med : Somtids bruka the ock i then höggra Han-
 den theras Affagay / som är een Sta aff till een Fampn
 lång och een Tume tloct / trin / och med een Jern-spiz /
 som een Plawe / men haer många Tagger / thessa
 kunde the wäl lasta 20. Streckede från sig / och om the
 bestrykar det med Förgifte / (som the i gemeen gindra /)
 så står Skaden ther efter icke wäl till ree cureras /
 och måste många dö the aff / oansedt Sären äro icke
 så store.

Det är wäl
 betäckt

The föer
 giffa the
 ras Ge-
 währ.

Zår skulle
 hoob öf
 wäl aldig
 een med
 willis sår
 ta Horn
 på sig om
 somblige
 Zustrunt
 icke gjorde
 thet.

Sombliga omalfwa sig med Siädrar / Dre och
 Elephante-rumpar / så ita ides allehanda slaa Horn
 på sig ; The måla och bestrycka sig med allehanda
 Färgor / på det the sw måtte see hiskeltige och grymt
 ut / och råusa the med ite sådant Skri och Roop på
 hwar andra / att een (som såd int aldrig hafwer
 hört /) må försträckas ther wid ; Och then som be-
 håller

håller Victorien / han gifwer ingen aff sine Fiender 55,
Quarteer / uthan the maste alla död / och till öfver
fiöd hugga Hus i udet ifran thim ; Ty iu fiere Hus
wuden een hafwer fät / iu större åbra hasa er han in-
lagdt / och bliwa the samme (när han dödr /) uppå
thess Gra aff omkring siuctne ; Och det är hans

EPITAPHIUM.

Itt förste
deligt
pigraph.
um.

Om Mohrernas Tillsammanskomster eller Samqwemmen.

De som äre eenige / och willa göra sig glade med
thwar andra / the sätta sig rundt om uthe i
Marken uppå Stolar / som är een Hand brede och
höge ; Mit emellan sig sätta the sióra Klärill aff
12. Kannor med Palm:u iu uhti / och bruka itt litit
Klärill thet hoos / med hwilket the uth-skäncta så
mycket / som hwar och een skal på eengång dricka /
hwilcke Kläril the falla Kolbas / och går gemeenligen
så mycket i hwar art som itt halft Scoop ; Och när the
dricka / så låta the rinna något utthom Munnnen neder
på Jorden / eller bliwa qwart i Kolbas / thet the giva
ta sedan på Jorden / med een sådan Behändigheet /
att thet gifwer itt Enall ifrån sig / hwilket the kalla
Haberictody, och säna : Jorden gifwer Winet /
thertfore skall man gifwe henne något thet aff igen.

Det sombliga dricka / hafwa andra Tobacks riper
i Munn: Det sätta
åi hos oss
ok i brunt.

56. i **M**innien/hvilka the kalla Raschot/ ther aff somli-
ga ära så stora/ att een halff Näsve Toback går
ther uthi/ och aroeen Allnlånga. Och i det tye så
sicca och dricka **W**in och Toback/ så förelia the
med hwar-andra allahanda Nytt/hwad the weera till
att framställa.

Sidans
stulle här
och wäl ta
gas emor
aff som
buga

Om theras Sabbats-Celebrerande.

Theras hwile-dagar hälle the icke med oss på
Söndagen/ uthan hafwa then på Tisdagen/
hvilcken Dag the kalla Dio Fetissos, och then samma
celebrera the med allehanda Jafånga: Så gïdra
the in thet Arbeete/ ey heller handia eller wandla nå-
got/ uthan när Aftonen kommer/ så föråhra Under-
sätarne theras Konung något Palme-win/ hwilket
han strax igen sina Capassieren eller Adelen/som han
haar hoops sig/ gifwer till bästa: Ther med sätta the
signäder/ och dricka så länge som **W**innet wahrar.

Men ther-etter så wil gjorde Lötie äth theras
Gudztienst och Sammaqweimme/ och medh them
(undantagandes **M**at-wåhror/) ingen ting köpsla-
gade/ hwilade the med oss uppå wår Söndag och
andre Fåstier/som wij celebrerade. Många gånger
hafwe wij hört om Nätterne mycket **K**oep och **S**trij
aff nå ira hundrade; Och när wij frågade andre **D**as-
gen/hwad det skulle betyda/ swarade the/ sig hafwa
lupit

lypet efter theras Fetisso. Men the wille in thet så 57.
ga/ thwad Skapnade the hade seedt honom.

Zan seer
wärlila
uth.

Om Mohrernas Troo.

He troo och bekänna are ther är een Gud till/ som
gör them in thet Ondt/ ty han är from. Men
theras Fetisso måste the ock behålla till een Wän/ ige-
nom theras Ofrande/ på thet han icke låter them
wederfaras något Ondt/ förey han blifwer snart
wreder. Ther sempte troo then eena på ite wäl- r ä-
ren Tråå; Then andra på ite Watten eller Sidö.
Somma på Steen/ eller Tråå- stycken. Och när the
äta eller dricka/ så lägga eller giuta the något på Jor-
den/ theras Fetisso till ite Offer/ på thet han skall be-
wahra them / och uppehålla them wid Halsä och
Sundheet. Några troo ock på Fisk/ och hålla them för
Sid- Gudar/ men i serdeeles Crocodillen/ om hwil-
cken the hafwa os tillhållit/ att wij icke skulle göra
honom något ondt.

Crocodill
len hålla
the för een
Gudh.

Thenne och andre mehr theras Wantroo straffa-
de wij med Orden/ och sade: I troo på Diefwulen/
som lärar löna eder eengång; Bedandes them/ The
skulle troo på then gode Wden; Men the blefwo doch
wid theras Meening: Och fast några så satte Witt
till wårt Taal och Meening/ så woro the doch rådde
för the andre Mohrer/ säyandes: Theras Fetisso
skulle

58. skulle wist straffa them/ om the trodde ofz mehr än honom.

The Frankoser/ Engelske/ Portugiser och Spanier hafwa tillförna många Andelige Persohner ditte sändt/ till att omwända them/ och om skönt sombliga äro komne i theras Messor/ och hafwo tagit Pater noster i Handen/ så äro the listwål antå blesne wid theras Hedniska Troo; En ther är ingen Grund till att lägga i them.

Mohrarna wille icke taga emoot Christliga Lehnan.

Mijn Generall åt i then Tisd jag ther war/ anrätta een Skola/ i then Meening/ att han wille ifrån Ungdomen upwänta them till att läsa/ bedia/ och beflitta sig att lefwa tuchteligt och Gudelig; Men effter theras Språk är mycket underligt/ och Holandskt Tungomål faller them alle för swårt att utföra/ bekom det ingen Fortgång.

The hafwa ett underligt Språk.

The hafwa två eller tree ibland sig/ som the hålla för Präste-män eller Doctorer/ till the-samma komma the/ när them fattas något. Äro the siuke/ så förordna the them några Örtter/ och beswåra theras Fetissos/ som td informera them/ huru Patienterne skola bruka them. Men alldrig dierfs een fremmade komma in i det Huuset/ ther the sina Affgudar tillfråga om god Rådth.

GWDZ bewara ofz för sådanne Läse.

Tå det hände sig een gång/ att the icke i een lång Tisd fingo så Juse som the gjorde tillförna/ tillsporde the

de the theras Fetisso / hwad the skulle gïdra / eller **59.**
 hwar med the skulle försöna honom / förty the kunde The wæcks
 wäl tänckia / att det skedde för theras Synder skull; list wäl det
 Då fingo the till Swars: Om the till ett Offer slach; att Synde
 tade een Christen aff oss / och kastade theß Stycken i blifwer
 Stön / så skulle the äther bekomma Lycka igen. På Kraftade,
 then andra Dagen tå the wid pass 3. eller 400. stärke / En Sans
 wille begifwa sig till theras Fiskertien / tå besalte the nens Beg
 3. aff the Förnembste att sähra till Castella de Mino, gäran,
 till wår Generall / och bedia honom / att han wille för
 ett stoor stycke Guld sälta them een Christen / lill att
 offra then theras Fetisso / effter the icke hafwa sätt i
 3. Månaader någon Fisk.

Då the nu hade afslagt sin Begäran hoos Ge-
 neralen / och wille icke låta afwitsa sig / med mindre the
 fingo een aff oss / besalte han Constabeln att skuta Det war
 med några Stycken på theras Captaines Cassen el; ett Swar
 ler Huus / som bodde ther omkring / hwilcket och sked; på theras
 de / tå togo the Flychten / effter the blefwo rådde / att Begäran
 the skulle ock blifwa treffade. Ther på låto the säna
 theras Fetisso / att the icke kunne bekomma någon
 Christen / och hwad the skulle widare gïdra: Då fin-
 go the Swar aff theras Afguda-präst: Att the
 skulle i then Mangel offra een aff theras egit Folck / Sannen
 Mann; eller Dwin-kön / hwilcket the och gjorde / och wille icke
 slachtade een gammal Råring och een ung Dräng / på wäl haf
 det the wa något

60. det the skulle iwo giöra honom till, fyllest/ och kastade
styckenet Stön; Men det hända sig/ att the effter
Sådant Arbeta/ så
dant Lösä
Sådant Offer singo åfwen så litet som tillförna/ Ja
somtildz mindre. Och fast an wi kallade det een
Wantroo/ Affguderit och Fannens wäret/ och them
åfrådde ifrån sådan Stygge/ men icke theß mindre
trodde the doch/ att theas Fetisso det gjorde/ och them
straffade till theß han singo it behageligt Offer/ the
igenom han blifwer försonat.

Om theas Rätt och Straff.

He hålla Hand öfwer theas Konungars På-
budh och Befallningar/ och omeen hafwer bru-
tit ther emoot/ och förma icke effter theas Lag plichta
och böta/ måste thesamme med sine Wänner rymma
Staden eller Landet/ med mindre the willia böta eller
uthläggia Bötterne för honom; Eller ock blifwer han
bort. såld för een Tråäl: Och blifwer hans Wän som
brådligt är / med honom gärna Landslychtige / på
det the aff Konungen icke måge få wiisdare Till-taal
för hans skull.

Jag troor
the hafwa
of många
Bröder i
bland an-
dre Natio-
ner.

Itt Sådant argt och behändigt Solek till att frä-
la/ skal man nåppeligen någorstädz finna/ och ehuru
wål måste parten gå å heelt nackne/ så kunna the doch
sitt Eufwerit så wäl gödmma / att man måste förll-
gen sig the uppå förundra.

Men

Swinna/ som boor teen Stad eller By till sin mans
 siälur ifrån hwar andra något/ effter the troo ac
 iheras Fetissos eller Affgudar allestädes äro närwa
 rande/hwilke strax (som the troor/) skole straffa them/
 om the sådant gjorde/ så att the warde Lame/Krump
 ne / eller på annat sätt rögdde / så att the komma på
 Fall. Men een Fremmande/ ehvem han är/ skona
 the slätt inthet. The lämpnade icke heller of: Ty
 alt hwad the kunna fåå/ det war aldrig så listet eller
 ringa/ (om the måtte komma ther till/) så måste thet
 föllta med: Och äro the med inthet Straff belagde/
 uthan/ när man beslår them med Tiuswerij/ tracte
 rar man them wäl med obränd Uffa/ hwar öfwer the
 blifwa aff andre Mohrerne bespottade och begabba
 de/ att the icke hafwa lärde theres Konst bättre.

Ther kom eengång tet Skipp ifrån Brasillen/
 som hade mycket Boomuls. Lärest eller Gattun till
 sig handlat/ till of/ men effter måst alla woro siuka
 aff Barne. Nästlingar/ wille war General icke haf
 wa them på Gafsellet / eller låta them komma till
 Landz/ uthan han skickade Barberaren till them. Och
 hände det sig/ att någre Mohrianer kommo på Skip
 pet/ att handla med them/ men egenteligen i thenne
 Meeningen att siåla sig något/ effter the wisse att
 the på Skippet wore måst siuke. The hade ock så god

Det äro
 ährliga
 Tiuswar
 emoot
 wore/ som
 esom off
 last icke
 skona sin
 egen Brod
 der.

Frångång med thesas Tusfwert/ att the snappade
till sig Cattun/ wäll på 30. Ritz:dr: Men hwad
skedde? Alle thesse Mohrer blefwo med samme
Måstingar/ som aldrig hoos them tillsörna bekant
war/ bekayade: Och hölla the andra Morianerne
then för een fahrlig Stukdom och Spettelika: Ther
före måste thesse Tusfwar flyttia öfwer thesas Brän-
nar uthi een Öcken/ till thes the blefwo helbregde igen
hwilcket wäl anstod 6. eller 7. Veckor; Hwar tredie
Dag bleff them litet Prowiant tillfördt: Och såle-
des fingo the sin rätta Lödn för thesas Stöld: Ther
uthi öfwer sig alle Menniskiorne både stoore och små
högeligen förundrade.

När enom är Drätte skeedt/ det wara sig för een
lång eller kort Tisd / så uppanbarar the det för then
Öfwersten sammestådes/ hwilcken strax låter Trum-
mare gåå/ och kommer så med sin heela Udil bewäp-
nad på Plaken/ diti alt Foleket kommer löpandes/
till at see hwad ther är för Nytt på färde; Och så
blifwer Twisten förlikat eller straffad.

Then som hafwer slagat een ihial/ han blifwer
deelti Stycker igen: Men är Dråparen undan/ så
främnas Mohrianerne tillsammans/ ther som Drå-
pet är skedt/ och då sättia sig the Förnembste tillsam-
mans/ och uehtömma sina Säckar/ i hwilka the haf-
wa Steenar aff allehande slags Färgor/ små Trää

Halm

Så kan
Sannen
teckna sina
Belgon.

Thesse äro
grofwa
bednins
gar/ liit
wäl straf-
fa the
Mandrap
så hård.

Halm-wiskor/ (hvilket alt år theras Fetisso helgät/) och läggat så på itt Bord/ kallandes the samma till sig/ som the hafwa mistänckte för Mandräpet/ och siatwa för them på theras Måål några Ord/ hwilcka the Mistänckte måste säna effter: Men wiskor de samme Orden icke rätt begripa; Doch sade wåre Trålor/ att the måste swärja een Fed wid theras Fetisso/ att om the hafwa dräpt thenna Menniskan/ så wille han gödra itt Teckn på them.

När the nufamma Orden hafwa några gånger sagdt/ och förnimma ingen Teckn till hans Skyldigheet/ gifwa the honom itt Gewähr i Handen/ och een Frucht/ som the kalla Kohl/ till att bita i sönder/ hwilcken gifwer guhl Safft ifrån sig/ samma Caffe uthgiuta the på blotta Gewähret/ doppa Singaren ther uthi/ och gör sig således een Ring ther med om Halsen/ med Fed och Förplichtelse/ att om han hafwer bedrifwit samma Mandräp/ så skal man slå Hufwudet ifrån honom. Men låter sig ingen Teckn effter detta märckia/ så sätta the een Potta med Palm-olja uppå een Feld/ låta then wäl koka/ talandes några Ord ther öfwer till theras Fetisso/ och sedan sticker then Mistänckte bara Handen i then sudne Olian/ tagandes een listen Steen upp uhr Boten/ och läggar ^{huru} then på sin Tunga; Then som nu på sådant sätt icke ^{mächtig} brännar sig/ han blifwer ^{är det swa} frj gtorder; Men then som ^{len i the of} trognas ^{Basin} brännar

bränner sig/han måste wara skyldig/ och ther han för,
 määr icke bewissa det/ att then Dräppte hafwer nödri-
 gat honom till giora sådane i Nödwärn/ (hwilket
 han likwäl med een stor Penning-summa måste bö-
 ta/) så blifwer han uthförde/ och hugges i stycken/
 hwileka blifwa bort-kastade/ antingen i Waten eller
 på Marcken. Till sådanne bedrägelige Teckn sättia
 the sin Troo så fast/ att ingen kan bringa them ther i
 från/ såsom jag någre gånger med mine Ögon haf-
 wer seedt.

I gemeen / när een blifwer för något beskylt /
 att han skall hafwa giord det eller det; Så warder
 Setisso igenom theas Spämän tillfrågö / hwad
 Frucht eller Maat man böör honom till-reeda till een
 Probeer-maat och Teckn/ om han detta hafwer giord
 eller ey; Förty blifwer han kranck / så hålles
 han förwissa skyldig; Men döör han ther aff/ (som
 oftast steer/) så säya the/ Theas Setisso hafwa
 märckeltigen straffat honom.

I minom Tijd förfälskade the mycket Guldet/
 och theas Straff war i Begynnelsen therföre/några
 Benda Guldh/på thet sidstone tog man alt frå them
 det the ägade. Och måste sag alt det Guld som wij in-
 tog/probera/ förty i smådt Guldh kan man icke läte
 theas Bedrägerij märckta.

niffiones Krop.

B Wilcken sig i detta Land Guinea begifwa/ och upå
 behålla sig här i Casellet St: Joris de Mina, eller
 några Missar här om kring/ the befinna thet/ att i
 theras Kroppar (doch hoos Mohrerna mehr än hoos
 Chrisina/) wära Matkar; Ja när man förbij seglar Det måste
gå under
lig ull,
 so känner man att Huden blir klädtig/ sådana Mat-
 kar sätta sig somtids på Armerne eller Fötererna/
 men i gemeen i thet ttocka Rödte/ först upkrastar han
 een Blemor/ som een eller två Årter stoor/ men om
 thenna Ohyra sig icke thärer sielff igenom/ så må-
 ste man brukaeen Barberar ther till/ som honom (när GUDS
han haer
många
Ruff/ att
straffa the
Ogudacht
lige ther
medh,
 han är mogen/) uthtager/ och låter see sig som två
 hwitte Håar/ fast wurne wid Matkers Hufwud/
 som the kalla Matkers Skägg/ som blige Blemor är
 full med Watin/ och ther effter/ såwål Afftonen som
 Morgonen/ måste man honom igenom the två Håar
 uthdraga: Efter han på ett ttock klöttigt Kum/ så
 skeer det många gånger/ att man dragar uth honom
 på een gång: The äro i gemeen een Ulln/ ock esom
 oftast halff ander Ulln långa/ snid: hwittea/ och Iff-
 kalle/ fast än the komma uthur wärma Rödte; Som-
 bli: a äro så smale som een Tråd/ men somblige som
 ett Segel-garn; Iw ttock are iw wärre och förgift-
 gare äro the. När the komma nedre i Beenen/ skän-
 ga the

ga the sig offta st om Ådrarna och Generna / så att
man icke kan så i them aldeles uth / med mindre man
måste slita them i sönder / hwilcket sedan förorsaker
stor Swulna / samt och mycket War och Mates
ri i Been / att Barberaren måste hugga ut Hohl
ther uth / hwär igenom många bekomma lama Föte
ter / och lida odrägelig Sweda.

Jag hafwer sielf / then tid jag ther war / bekom
met 3. stycke aff detta slag / twenne på thet Högra
och een på thet Wänstra Beenet ; Then första be
kom jag rätt under Foteballen / och måste ligga 14.
Dygars tid ther aff / efter jag icke förmätte gå.
Then andra bekom jag ofwan på Footen / hwilcken
drog sig in emellan Tærne / och läcktes icke uthan med
stor Wårck och Plina. Then trisdie fick jag på wän
stra Footen / och då han war een fierdings Alln uth
dragen / brast han aff / och wände sig up i Beenet / att
thet swulnade mycket / och jag lågh ther aff 4. Måna
der siuk / förty jag måste låta hugga ut stoort Hohl
i Beenet / innan jag kunde blifwa qwitte then Förgiff
tigheeten / och skulle een Mortar stadiget bära mig.

Wår Generals Koek hade på engång mehr än 30.
aff thesse förgifftige Mattkar / som plågade honom
een lång tid / så att alle Menniskior twiflade om hans
Liff / Förty när 3. eller 4. förswunno / så kommo så
många i stället igen.

Sast an

663
han är un
derlig i si
na Gers
ningar.

Fäst ån så warda funne/ som här slippa sådana
na Gaster/ så äro doch icke många hitte/ som så n å no
ga betomma/ som thenna Rocken: Men listväl tom
han till Hålsan igen/ och bleff effter mig ther i Landet.

Mohrerna låta sig sielfwa/ och när the hafwa
uthdragat Matten till tre Singers längd/ så sympa
the honom i sönder/ besmycka Sådåret med Palmolia/
och i stället för Plåster/ bruka the tre slags grönBlad/
och fäst the måste them upskära/ så låta the them
doch på förrige sättet igen/ och tvätta det med Watn/
som är aff Pepper och andra starka Krydder tillredt/
ther effter smycka the Palm-olia ther uppå: Och så
dant Remedium bruka the till alla öppna Sådår.

Andra Siukdomer/ som Frankoser/ Fesimer/
Hufwud-wårck och higtig Seber/ befinna sig och så
hoos them/ men effter the bruka aldrig Barberare/
uthan låta sig sielfwa/ så hafwer jag icke kunnat få
wetta något af theas Secretter; Combliga låna
wålmycket om theas serdeels Låfedommar/ men the
bestå icke uthan i Orden; Hörny så snart the blifna
siuke/sända the Naat och Dricka till theas Fetisso/
på thet han måtte hielpa them igen. När the hafwa
Hufwud-wårck eller Flussir/ så taga the tre hwast
Ståål/ skära sig th'r med i Steternan/ på Hakan/
eller eene Armen/ och sättta ther an een Goccor's-nditt/
som måste draga Bloden uth/ och sådan Nöte-skål

Mohrens
na bruka
aldrig en
Barbera?

68. är så stoor som tte meddelmåttigt Äple. Om åderlä.
 tande hafwa the inthet Förstånd. För Buukward
 hafw'r sag seedt/ the bruka några örter med Jord
 och Wren bebländade/ hwilcket the strycka på Ma-
 gan; Eller uthsläckta glödande Ståål i Olla eller
 Palm-wisn/ och dricka thet så hett som the tåhla. Men
 om inthet dera af detta will hielpa/ så taga the een
 Hund/ Så är/ een ung Bock/ eller ock tte paar Höns/
 slachta them/ och kasta thet theras Fetisso till tte
 Offer på Wagan/ hielpar tte det/ så bereede the sig
 till att döo/ när the aff theras Spåmän hafwa för-
 nummit/ att thet theras Fetisso så behagar.

Om Mohrernas ändalycht och Döo.

När theras ändalycht är förhanden/ så fråga the
 dem Siukom/ hwarföre han will så skillas
 från them? Om han hafwer Bräck på Maat och
 och Dricka/ Hustru/ Barn och Naring/ eller andre
 Lifsz-medel? Om han wille boobland Christna el-
 ler Hedningar? När thensamme är affleden/ wassa
 honom reen/ och swepan uthi tte reent Ule-flåde/ låg-
 gan på een Matta/ och sättta under Hufwudet een
 litten Tråå-stool; Ögnen lempna the honom öpne;
 Men betäckta doch Ansichtet med något; Lägga
 Armarna tempte honom uthsträckt/ låta honom
 somo, fast een halff Dag liggja under blotte Himmel.

Hans

En under-
 lig Leker-
 dom.

Blind-
 heer öfwer
 all Blind-
 heit!

Hans Swar. lemnade och Effterleswar skar sitta tå
ther hoop; Och begä effter thetas sari mångat and a
Apepehl.

69.

Deela Slächten och alle theß Väänner komma
tå till att besöka then Döda: Och bestå thetas Liff-
Seremonier utthi inthet annat / än siungande / Klap-
pande / Springande och Dankande.

Swär utthi
innan thes
tas Liff
Ceremo
nier bestås

Esomofftast understå sig några / att gå omkring /
och sambla så många Penningar som the künna tidpa
een Dre eller Koo före / som the föråhra thetas Spå
man / att han måtte thetas Fetisso bidia för honom /
det han icke wille wara honom emoot / uthan låtan
komma desto snarare i then andra Werlden. När
nu een skal blifwa begrafwen / så binda the theß Liff
på ett Brede / och samma Brede lägga the på twen
ne Mortaners Hufwuden / ehuru wäl och mitt under
gåå några Mortaner som hielpa till att bära / med
stor Koop och Skris / stundom begynna the ther med
hastigt till att löpa och hastigt stanna the igen / intill
the komma till Begravnings-plaken: Theras Dwin-
folck löpa rundt om Liffen / hafwandes Elephants
eller Dre swankar i Händerna / att affwäria ifrån
the döda Liff Muggor och Flugor.

När the nu hafwa neder-lagd Kroppen i Jor-
den / och betäckt honom med Mull / krypar Dwinfol-
cken hjit och dist öfwer Grifften / hwilcken är upreest

på 4. Stålspar/och Jättia ther allehanda Slagz Huusgerådoh som man har brukat i detta Rikswet/som Potator/Båcken/Stoolar/Stofwel och Guldwäg/jempte Mat och Dricka/ som man må kunde bruka/ och lida ther ingen Nödh. The komm: och efter een lång Tild och fråga: Omhan liden brist på något? Om det går honom nu bättre i Hand än det gjorde här i Werlden/ så han war hooff them.

Efter förrättade Ceremonier/ gick the först till något Watten/ ther Dwinfolcken twättasig/ och gafsedan med the Öbrgande heem/till att äta/ dricka och wara glad/ så länge som ther är något igen aff then Dödas Döwrlätenskap: Förty ingen arfwer något/hwarcken Hustru eller Barn/ det wari sig Konungen eller gemene Mann/ uthan alt hwarad then Döda ägde/det tagar hans Wänner till sig; Och om han icke hafwer gifwit sina Barn något så han leffde/ så äro the/ som thes Egendomb taga till sig/ icke skyldige/ att gifwa Hustrum eller Barnen det aldraringaste till theras Uppehälle.

För 3. Åhr sedan begyntes een stor Strid/ i thyaett 3. Mill ifrån wårt Castell regerade een Konung till Camado, som war mycket rik/ och hade een Broder/ som war thestrikkest aff stoore Medel/ ther öfwerhan sig mycket öfodes/ och wille snart sagt/ wara Konunges lifte; Och så Kongen sådant förnam/ kallade han

Här arfw
wer hwar
cken Hus
sten eller
Barn eff
eer Mann
sens Dö.
Therfore
is: the icke
göra sig
stoor W
Kymmer
om Rik
dom för
hwalckens
skull och
många
Christna
sätta sin
St: Jan
nen i wald
på det the
sitt stoore
Rikedom
för sina
Barn.

han sine Rådz Herrar till sammans/ och begerat aff
them/ the skulle lefwere a honom hans Broder. Men
när han sådant förmärckte/ tog han sig på Flychtn/
till wårt Castellde Mina. ther han med wår General
och några Mohriste Konungar accorderade och an-
nehölt/ att the wille honom för sin Broders Macht
förswara och hagna/ uthgaff/ och therföre någre Skäl-
pund Guld/ med Förpligtelse/ att effter det han war
then näste Urswing till Konungariket/ så wille han
effter sin Broders Död risfeligen wedergålla them
det/ som wore honom nu behjelpelige till/ att få det i
Possession.

71.

Men då Konungen fick Kundskap om hans
Stämplingar/ gaff han detsamma sina Rådz Her-
rar till kienna/ för mål andas them/ att han wille i sin
Liffstid sine Land och Riike öfswergifwa sin Son;
Och thenne sin rebelliske Broder för theß Högmod ^{Högmod}
skuld/ och för det han hade slutit Alliance med andra <sup>gör al-
drig godt</sup>
Konungar emoot honom/ affslåra: Sådant måtte
icke hans Rådz Herrar wara emoot/ effter ty theas
Lagh gifwer thet med/ att om een Fader sine Barn i
sin Liffstid något förährar/ så kan man det icke ta-
ga ifrå them; Och woro the således med hans Skil-
ckelse wal till Fredz/ och togo Sonen till Konung. Tre
Åhr ther effter när Faderen dödde/ tänckte then Landz-
flychtige Brodern/ nu wara råetta Tijden för handan/
att han

a't han måtte taga sin Skantzacht; Sände ther
 före några Besändter till Kådz Herrarne i Camando,
 påminnandes them/ att the skulle komma honom i
 hugh/efter han war then näste Arfwingen till Konga-
 rikket; Men han s'ck detta till Swar: Att efter
 han är som een Rebel/ för sin stoorå Högmod skull
 rymbd uthur Landet/ och hafwer giordt Förbund m'z
 andra Konungar/ therföre så hafwer Konungen med
 god Rått och Foog förkastat honom/ och förordnat
 sin Sontsite ställe/ hwilcken the allaredo hafwa an-
 tagit för sin Konung/ och tänckta bewiisa honom alt
 troget Bistånd. Men wille han wara Konung/ så
 måste han först täncka ther uppå att fördrifwa ho-
 nom. Hwilket han ock sig företog/ och till then ån-
 da spenderade några Skålpund Guld ther på/ i then
 Meening/ att hans Förbundz förwändter skulle und-
 sättta honom med Folck/ hwilket aff någre inthet/ och
 aff några litet skedde: En the wisse wål att Gaman-
 diske Mohrerne skulle stå troltaen theras Konung bij/
 therföre kunde han slått inthet uthrätta; Och måste
 han sedan taga sig wål till wahra/ att the icke dräpte
 honom.

Om allehanda slagz såwål Wilde som

Tamme Diwr.

Många Elephanter äre här/ stoorå och små/ kom-
 ma som

ma somtlidz Gafellet Ariam/ (om hwilket i Begynnelsen är talat/) så när/ at wi i måste drifwa them med Musqueterna tillbaka igen; och fast än the så 3. eller 4. Kulor i sig/ ändoch falla the inthet/ uhan gåå åth Skogz igen/ och döo först 3. eller 4. Daga ther efter. Det är itt hiskeliget Wildiur/ och giör på allahanda slagz Frucht stoor Skada; Han löper och kastar omkul många Träån/ men Koccor. Nöti Träån måste han låta ståå/ och kan icke komma ther till/ förty det är starkt och högt/ och hafwer lista som aff Naturen Trappar/ ther på man kan stiga up i then högsta Toppen. Nötierna äro så stoorer som 2. Näfwar; Skalen som sitter uhan till omkring/ är så tiocck som een Singer/ then the kalla Bytt/ ther innan om är itt mächtaliuffligit Watten/ som är så mycket hålls osampt till at dricka/ som Bytt är till at äta. Thenne Fruchtten är frii för Elephanten.

När Mohrerna blifwa warse een Elephant/ och willja skrämma honom tillbaka igen/ rå blåsa the i een listen Elphenbeenz püpa/ ther med han löper sitt loos. Men willja the hafwa them fast/ så skuta the them medh theas Affagan-pülar/ ther aff döo the/ ehuruwäl icke strar/ men doch slippar the icke/ uhan the döo. The fånga them ock på sådant sätt/ at the grafwa många och stoorer Groper/ och bestäcka them med något/ När rå Elephanten kommer
 K ther på/

74. ther på / så fallar han neder / och ther med är han sån-
gen: Huden brukar the till at öfwerdraga många
Siker med; Med Stierten fördrifwa the Muggor
och Flugor; Men Tanderna blifwa omförda i hee-
la Werlden.

Enger-diwor gör också på Frucht stoor Skade;
Theras Huder blifwa ock mycket förde i Christen-
heeten. Kring wårt Castell och thes District woro
många Hortar / Råå-diwor / wilde Swaner / Änther /
Turtel-duswor / Raphöns / och elliest mycket aff alla
hand- / 173; Foglar. Orar / Roar och Sår är äro här
ock mycket. Men det är mächta undersampt / att
man icke kan såå aff them någon Miltok; the äro icke
heller teete / men doch full med Adrer och Ridet.

Öfwerflödigt Höns och Höckar äro ock ther / så
at Höcken månge-gånger nederstuter / och tazar es
nom Brödet uthur Händerne; Och Mohrinorne/
som hafwa under tiden steckt Fisk till at sälja / St-
sken uhr Gatet eller Galbas / (som the kalla det /) och
flyga ther med sin kofß. Een Nilifran Cast-lee
de Mina är een sködn frist Ström / uthi hwilken sta-
digt wistas många Crocodiler / them the kalla Cay-
mon / hwilcke / när Soolen skiner heet / sig wid 6. el-
ler 7. plåga i Sånden opwältra / och leeka med hwar
andra; Somblige hufwa een Mans-långd / och
sombilige mindre; äro öfwer sig med Stål / så at man
swårll

Elephan-
te är stoor
och wiff-
likt wil
blifwer hä
beswikt.
S: ock / 16.

Om Ty-
ger / diw

Roar och
Sår gif-
wer aledig
Miltok.

Det göda
ock wil
m inga
Menni / Ey-
or hwar
Höckens
hät göda.

Om Cro-
codiler.

no arligen med skjutande eller huggande/ (em det än 75.
skedde med skarpaste Yxa) kan döda eller såra them:
Men listwål på thenna Örhren tillfoga the ingen
Menniska något Ondt/ som the annorsåd; göra:
forty det är elliest ier gryme Diver.

Jag hafwer mångagånges gäddt ditt at bada/
meni förstonne icke wäl troodt them/ intill the; Moh-
tern: of; försäkrade/ at ther wi icke them något ska-
dade/ skulle the of; alldrig göra någon Skada; Förty Jag troot
the höllo them för Gudar; Men om wi tillfogade a. Die swi
them något Skalkheet/ (sade the/) så måste wi wis. len förtar
seiligen dö. Wis satte wäl ingen Troo ther till/ gar the as
doch gjorde the of; inthet/ icke heller wi them. Een. Grynhet
gång hände det sig/ at några komma till of;/ som sade. a. i. ycks
At ta the wille gåå till Samman/ och drogo Byssor. Mohrarn
med sig/ at skuta Foglar/ och the kommo ti l thenna na i the as
Örhen/ sköto the een Crocodill ihäl/ hwar öfwer War. 200
Mohrarna blefwo högdte förtörnade/ men aff Nåd;
hoga för of;/ dierffwes icke komma Härder wid them/
uthan hotade/ at alle 6. (så många war ther i Eall.
skap/) skulle samma Åhret dö; hwilket ock på fem. Si. hwar
skedde/ men then siette bleff lefw andes/ som begab. Sa. en icke
bade the as Wantroo/ at the listwål icke hade full. kan gida/
kommeligen spådt sandt. När wi badade of;/ ock. på hem
stälte of;/ em wi wille gå på them/ så duckade the sig. som icke
undan i Eldn. satte sin
Tico fast
ti. l. G. 200

Willhelm Grossens Sohn/ i Braffenhag född/
 som sig länge hafwer i Brasillen uppehållet/ förtäl-
 de mig i sanning/ at uththans Tild/ nå gra Skippa-
 rether sammastädes wid Stranden i een Kreek haf-
 wa städt/ och talad med hwar andre/ huruledes så een
 Crocodill oförmodeligen fram kom/ som een aff the-
 ras Sällskap tog wid Beenen/ och drog neder i Slön/
 hwilken the andra icke kunde det aldringaste hielpa/
 och fingo the ey thet ringeste see aff honom/ mehra än
 nå got Blodh/ som sreeg up igenom Watnet. Han
 sadt ock; Om icke sådant faseligt Drow tagar effter
 een/ så skulle man icke jempe råte fram/ uthan såsom
 i een halff Kroock löpa/ thesfore at detta Creaturet
 med sin stoora Kropp kan icke så hastig wända sig i
 runden.

En Cro-
 codill drar
 gar een
 N. sällskap
 till sig i
 Slön.

Om Maas-
 kattor.

Här finnes ock många Maarkattor/ stoora och
 små/ hwilcke hafwa på Ryggen uthåth rödt Streck/
 och på Munnen een hwit Stägg/ så lång och breed
 som een Finger/ Sterten är smaal och swart; thesse
 kallas Baart-man/ the äro mycket löslige. Them
 som hafwa hwitje Släcktor på Näsan/ kalla the
 Christne Hwite-näsor. Ther är ock ett slag/ som
 kallas Bäurigens/ hwilcke äro gråa/ och låta låra
 sig/ som Hundar: Sifsom ock ett annat slag/ som
 kallas Myllner/ hwilcke äro ock lustige/ i thy the låta
 affrätta sig/ så at the låra bära Sterten på een Foot/
 och med

och med 3. Götter löpa effter/ som een Hund/ hafwa 77.
 Götter och Näglor lika såsom een Människa; Det-
 ta Creaturet är icke större än een heemtan me Katter.
 Ändoch blifwer ite slag utur Landskapet Vucht och
 Galbarien hist till trärt Gafell förde/ som the kalla
 Keef; Men det äro Aptner/ så floor som een Hund/
 theso äro mähta lustige/ och blifwa therföre mähta
 uthförde uhr Landet. Men ther äro itet annor
 slag/ ther aff the Han äro så okyske/ at the löpa eff-
 ter Mortianernes Dwinnor/ och när the fråd them e-
 moot/ at the icke så fullborda theas Willja medh
 them/ så trakar the them hiffeligen.

*Aff detta
 Kragande
 ser man
 at the haat
 wäl slite
 giord till
 föina.*

Huru man fångar Stwet-katter/ är tillförna
 förmält. Huusen ther the blifwa sörtwahrade uth/
 äro lika een Hönfa-korg. Och när man will taga
 Däsmän ifrån them/ så hållar then eena Mohren
 Katten fast med een lång Tråå-tång igenom Korgen/
 och then andre dragar henne med Stierten halffpar-
 ten igenom Korgen/ och then som är Han/ hafwet ther
 wid een tunn Huud som een Säck / hwilcken theas
 Dwinnor omwända/ och med een Tråå-kniff affskra-
 pa Däsmän/ som är heelt hwitt som Waar/ och luch-
 tar mycket stark/ Och så gådra the om Weekan tre
 eller fyra gånger; Och the warder wäl aktade och
 skötte: Om man gifwer them något som är salet/ så
 döo the ther aff: The blifwa spijfva de alt med träslig

*Om Stwet
 Katter.*

*Aff sådan
 Lord: håls
 ler somme
 Dwinn
 folck myn
 dit aff.*

78. Maat / som Höns / Dufwor / Gletaklot och annat
sadant / kokat med Wille.

Om alles
handa
små Dufwor.

Ther äro ock tre slagz små Dufwor / som Jekornen /
hafwa hwieta Swansar med tunna Stådrar / them
the så uthbreda / at the äro till anseendes / som een Fie-
derbuste. Summa / det är omdeltgit / alle the Dufwor
beskrifwa / som ther äro så många slagz / at wi / så

The Moh-
terns Etän-
het i. te
sielff alle
Dufwor som
the hafwa
i theras
Land.

Mohrerna sielfwa / te kunna them alla känna. Een
mycket stor swart Fogel / med gulle Näaf och Fot-
ter / som een Örn / wardt aff wåre fången / then Gene-
ralen hade länge på Castellet / i then Meening at
försticka till Holland; Men effter han dödde / så bleff
allenast Näsoet och Fötter dit sände.

Om å by-
fällige
slagz Om
mar / om
är mächtig
stor.

Åthskillige slagz Ormar / så tidde som een Karl /
ock wäl 3. gånger så långa / finnes här ock i detta Lan-
det. Och hafwer jag många gånger med Wehrla /
så ock annat Zern stucket in i Murar / ther som the
hafwa varit remmade i sönder / och Ormar halff an-
nan Arm länge / ther med uthdragit; ty ther äro måns-
ga Rätter / och när Ormen det förmärcker / så slår
han Seterten om them / trycker them ihäl / och sedan
förtärer them; Och när Rätterne så wiina / så kan
man förniffa / hwar Ormen sig uppehåller. Måns-
ga af wåra hafwa kokat them / och the små Beenen /
som gåå mite i enom Kroppen / häffat nått tillhoopa
och hriswa så burte them på Hatterna för Hattband /
effter the äro små hwieta. Een

Een Corporal och lag gingo cengång i wår Ge-
 nerals Örtgård/ och då twi os nu hade thet nog seedt
 omkring/ och wille gå heem igen/ blefwo twi tw arse een
 Örm så lång som een Karl/ liggandes på Marken.
 Då kallade twi Örtgårdz wårstaren till oss/ at förnim-
 ma/ huru det stoorä Kraket war dist kommen/ och då
 han swarade sig inthet wetta thet aff/ förmärckte
 twi/ at han ännu war lefwande/ hwarisöre blottade
 jag min Wehrja/ och hög honom Hufwudet aff/
 hwilcket jag uptog till at besee/ och då sågo twi een ^{Det war}
 stoor Kröta i thes Hals/ hwilcken han hade upfluckat/ ^{Marken}
 men icke rätt neder swalgt; Men Kroppen sprang up/
 och ringade sig tillsammans/ så at twi twal måste see
 oss före/ at twi en skulle få å Skada aff Thy. Thet blef-
 to cengång aff wårt Castell några Zimmermän och
 Steenhuggare utskände till Camman/ till at uprät-
 ta thet itt Hus/ hwilcke gingo med några Mohrer
 åth Skogan/ at uppsökta bequemligt Wircke till sam-
 ma Bnaning/ thet the komo på een öfwermåttan stoor
 Örm/ så at the förhåpnade sig thet öfwer/ men töf-
 wade liffwål icke länge/ innan the skötte honom i Huf-
 wudet/ så at han thet bleff död liggandes. När the
 nu kommo till honom/ måste Mohrerna uppsåran/
 och funno thet lefwandes Klid i thesse Liff/ hwilcket ^{Den Örm}
 Mohrerna thet efter slachtade och förtårde. Men ^{hafwer}
 Hunden brachta the på Castellet de Mina/ öfwer ^{itt lefwand}
 hwilcket ^{des Klid}
 i sin Liff

80. hwilleket wiss oss mycket förundrade; Thefliskest ock/
at Mohrerna uthan Jahra kunde ätha sådan Spiss
och blefwo icke ther effter siuke.

Detta är det Listen/ som jag i thenna Tid/ sag
ther war/ hafwer ehrfarit/ och uptäckt/ uppå det
jag icke skulle förgåta the Äwentyr och Farligheter
som jag hafwer i min Ungdom ther uthstodt.

Om Castellet St: Joris de Mina.

Detta Castellet ligger i Konungariket Guinea
i Ucht Africa/ fast/ och uppå een Klippa bygde/
hafwer på then eena Sida stoore Hafwet; och är
samma Bygning nästan fyrkantig/ men doch litet
längre än breed; Hafwer 4. Battarier: Och när man
kommer i Castellet/ är ther tre stoore Rum/ på hwil-
cket een Kyrckia/ (som nu brucas till Pack- eller Köp-
mans-Huus) står.

Igenom Porten/ som är innan till på then Hö-
gra Handen/ går man een långt Stycke/ ther man
kommer till några Trappor/ som ligge up-före/ ther
Constabels Battarier är/ hwilleket på Wänstredens
den ligger i Stån/ och then högra Deelen äth Landet/
på hwilken ligga stadigte 6. Styckar/ med hwilka the
Stepp som ankomma eller bortfara/ blifwa halsade
eller valedicerade.

Ther

Ther ifrån går man genom een lång Gång på
 ett annan Battaril/ ther Gordigarden står/ ther på
 Muuren hänger een Klocka/ som Soldaterna hwar
 Tijma måste klempta med/ så många Slag som el-
 lest Klockan slår; ther på står ock 6. Stycke. Längs
 uth på vänstra Handen faller åter een mycket lång
 Gång till det nya Batteriet/ ther ifrån man för then
 höga Muuran skull/ teke wisdare komma kan/ uthan
 nit på Gången går een Trappe neder/ och ther twere
 öfwer äro 2. andre Trapper/ igenom hwilcke man på
 ett annat ny Batterie/ hwilcket rätt wid Stön lig-
 ger/ komma kan; under samma Battaril (hwilcket
 är hwalstt/) ligger alt Kruut/ som är i Förrådch på
 Castellet/ förwahrat.

I minom Tid bleff samma Orth reparerat to-
 gen/ och då Mohrerna samt Trålarne hafwa alt uth-
 burit/ på ett Saat Kruut när/ hwilcket Constabeln
 med ett Lus gick till at besee/ och honom war oswitt-
 ligt/ at ther war så mycket Kruut uthspilt/ och hän-
 de sig/ at een liten Gnista föll neder i samma Kruut/
 som itände sig/ och strax räckte till Saatet/ så at det
 gick lödös/ och war heele Hwalsten full med Eld/ ther
 Constabel måste töfwa med/ ty ingen Menniska
 kunde komma honom till hielp: Men då man kom
 till honom/ lefwde han än då listet; Tungen war heel

Swartnad/ och Huden drog man ifrån Händer som
Handster/ och något ther effter doo han.

Bleff förthen skull heela Battarieret å nyo up-
bygd/ och icke mehr än två Stycken satte ther på.
Når man stiger någre Trappor högre upp/ kommer
man till ett Torn/ i hwilcket Fiskalen/ och öfwer ho-
nom Compagni-Meesteren hafwa sin Boning;
Men om man å en Trappa högre går/år på then
vänstre Handen i Gafiellet ett Galleri uthan till/
men på högra Handen ett wälbygd Brösthörn/
når man ther ifrån stiger 3. eller 4. Trappor neder/
kommer man på vänstre Handen till ett Battarieret/
på hwilcket 9. Metallen Stycken stå/ det kallas Ge-
nerals Battarieret/ effter han hafwer sin Wåning
ther nåst hoos/ igenom hwilcken man kan gå/ och så-
ledes komma neder på Plåken igen; Men Kunden
om Natten gådricke ther igenom/ uthan samma Wå-
gen till bakars igen:

Tå jag ther war/ bleff för bättre bequemligheet
skull/ inrättat een Gång om Kundeelen/ ther Fiska-
len hafwer sin Boning uthi/ och een Klocka ifrån S.
Thomas ditt fördh/ och på Mubren uphängd/ lilla
som på Battarieret ther Gordegarden stå år/ hwar
Tijma så wål om Dagen som om Natten ther med
klåmpta Stunderna. Når Kunden nu hafwer gådde
omkring/ och kommer till det Rumet igen (hwarest
Hufwud

Hufwud. wachten si ädr / till then Portan innan till /
 så gar een Windebroo öfwer een Graafw / som strä-
 cker sig tsi än Constabels Patrarie intill Generals / t-
 från hwilket man kan gå med een smaal Stieg till
 stoora Battarriet / som ligger så högd / at när man
 stå är nedre på Marken / kan man icke se dit
 upp / ther hoofs är een stoor wijsdh Plak / ther hållas
 Ziwet. eller Däsmers-katter i stoor Myckenheet / och
 therföre blifwer detta kallat Katter-rummet / ther hoofs
 är äther te listet Battarie / som ligger mycket nedrigt /
 och hafwer site Nampn aff Frankoserne / som först
 hafwa bygd det / efter the hafwa warit the förste /
 som hafwa ägt detta Castellet.

Nig är aff någre Mohrer förtälliat / at Fran-
 koserna woro ther först ankomne / några hundrade ^{Om the}
 Mann stark / them med Wäld at twinga / at the the- ^{ras Guld}
 ras Guld-miner uppenbara skulle : Och efter Moh- ^{Miner.}
 rerna fruktade mehra för Styckorne än för sielfwa
 Manskapet / tillfode the Frankoserne det / twisandes
 them een falsk Wäg / ther han war så smaal / at näp-
 peligen trå kunde gåå till bredd / och när the nu så-
 ledes woro tämlig långt komne i Marken / stucko
 the Eld på Stogen / både brak och framman för
 them / och the som willa undfly / slogo the Hufwuden
 aff. Therföre the andre såå som woro i Skanken
 qwarre / efter the hade mist så mycket Folk / beofro

sig till bakers åth Franckriske igen/ och hafwa then-
samman tidsen på detta Battarier ståt 6. små Jern-
Stycker. Bättre up är een Plaz/ som tillforna är
brukat till Kyrckio gård.

Når man kommer förbenåmbde Stig tillbaka
igen/ går man igenom then yttersta Porten/ ther
een Windbroo ligger öfwer een Graafw/ som är nitte
uthi åthskuldh/ så at then eena Hälften är full med
Salt-watten/ och then andra hafwar friskt Watin/
i hwilcke Glas och Anckor äro till Generals Behooff.

Så nu Frankoserna (som osman förmålt är/)
thenne Plaz quiteerat/ hafwa några Portugisser/
som med theas Konungs Förlooff/ hafwa sig före-
satt/ at upsökta fremmande Land/ detta Rum sun-
nit; Och såhes/ at een fornehm rijk Änkta i Spa-
nien hafwer låtit först upbyggia detta Castellet/ och
nåmpt det Mina/ effter Guld-Minen ther är/ och
St. Joris/ effter een Kyrckia/ som skall hafwa ståte
uthföre detta Ruumet/ hwilcken hafwer hett St. Jo-
ris/ och är sedan nederrisfwen/ och bygd i Castellet/
och ther affkallas nu det Castellet St. Joris de Mina.

Detta mycket starka / och på een Klippa fast-
bygde Slott/ ther om the två oswanberörde Graaf-
wer äro i hårda Halleberget inhugne/ och nu är uthi
Holländarens Wåld / hafwa the för 9. år sedan
med Macht ifrån the Portugiscke tagit. Det måste
lagbe

sag bekenna/ at wi/ som woro Lutherste / leede för Religionen aldrig något Tilltahl/ cånseedt at Galvinske Prästerna wal wiste/ at wi hade icke theas Religion/ uthan Generalen förundt oss/ at wi om Söndagen måtte komma i desz Huus på stoora Saa- len tillsammans/ som heelt omkring beprydt med Pij- kar/ Musqueter och sligt Gewähr/ war förthenstull een Musikammar likare än een Kyrkia/ ther höllo wi war Gudztiens med Bediande/ Läsande och sun- gande/ efter som wi det kunde: Och war det/ at wi icke kunde så i the 5. Åhr war HERRES JESV Christi Natward/ war it som Lutheraner woro/ siör- sia Bestwär/ förty wi wille icke anamma det aff then reformerade Prästen. Men ellest blewo wi wal accommoderade/ ty wi hade hwat Manad war rich- tige Betallning/ jempte Maat och Dricka/ (effter Landzens Maneer/) det aldrabästa. Och hafwer sag i the 5. Åhr trent 2. Åhr för een gemeen Soldat/ och sedan 3. Åhr under Adels- fahnen/ och bruckte theer hoofs mitti Konst/ hwad sag hafwer lärdt/ så mycket som Tijden och Lågenheeten wille medgifwa.

När man aff detta Castellet de Nina will reesa/ skal man weeta at ewert öfwer på itt högt Berg/ som kallas St. Jagers- berg/ ligger een wal befästad St. Jags- berg. Stank/ hwilken stadigt är besatt icke mehr än med 15. St. Jags- berg.

eller 16. Mann/ then Holländaren hafwa uprättat/
och ther med först Castell de Mina betwingat; uthan
det hade varit omögeligt at intagit det/ och när man
will reesa här ifrån och dit/ måste man fahra med een
Cano öfwer een Ström/ som faller uhr Ston; Och
kommar aldrig någon Fremmande i samma Stantz/
som icke är antingen i Tienst/ eller ock elliest wäl be-
kandt på Castellet de Mine.

Anno 1645. then 15. Januarii begaff jag mig
på Skippet Harlem benämndt/ at fara een gång i mit
färe Fadernes Land igen/ Skippet war 200. Laster
froot/ och hade 26. Stycken; Skipparen han heeter
Simon Hum/ uthi Segellacion een mycket förständig
Mann. 1700. Skålpund Guld/ och nå gra hundra
de Elephantz-tänder hade wij ther uppå/ som wis för-
de till Halland. Za wij nu alle woro färdige/ och
gängen till Skips/ seglade wij i JESV Ramp till
then Ödn St: Thomæ / som ligger 150. Mil ifrån
wårt Castell. Dijt hinte wij 19. Dagar/ ther kasta-
de wis Anckar/ och sacte os till Landz/ at inleswerera
the Breeff/ som wij hade till them.

1700.
Skålpund
Guld på
1700 pp.

Thise Ödn
är mycket
ohälsö-
sam

Thenne Ödn är 30. Mil lång/ ligger mitt under
Solennes Lopp/ thesfore är ther ock förstreckeligen
hett och mycket osund; Och wil pi vårt Skipp i fla-
ra Soolstijnet tyckte lika som Landet hade varit be-
tätt

täckt medh een Skyn / therföre wår Skippare och
 Båtsman / som hade varit i Ostindien / sade sig al-
 drig hafwa funnit een sådan ohälsosam Erth / och
 therföre desto mehr / när sådan förgiffelig Dimba fal-
 ler på Jorden / och Coolen skinner ther starkt uppå /
 så dragar han Förgiften up som een Rök aff Elden /
 ther aff Menniskiorna blifwa mycket francke / så at
 Portugiserna i Begynnelsen icke allestädes kunde
 grafwå i Jorden / för then starka och stränga Lufften
 skull / som så upstiger / at fast alle som ther hafwa
 arbetet / dödde. Ja the som hafwar (så Portugie-
 serna först kommo dit /) icke mehr än enn Nat wifs-
 stas på Landet / han är blefwen dödelig siuk.

Det är än icke 3. Åhr / at Holländerna hafwa
 thenna Ödn aff Portugisarna tagit. Castellet är
 tämligen fast ; Staden war affbränd ; Bthan för
 Staden hafwa städt några Kyrckior / som Hollän-
 derna hafwa giordt till Spittaler.

Förty så Portugiserne sågo / at Holländaren
 hade så stoor Progress i theras Actioner / och det nu
 stodo ther uppå / at det skulle gälla them / kastade the
 Eld i Staden / och retererade sig på Slottet / ther på
 the wäll hade kunnat sig defenderat / men the quitte-
 rade det strax / och begofwo sig up i Landet / aviseran-
 des theras Konung / hwad ther war passerat : Men
 Hollän

Holländarna fingo och weeta hwad ther wanckade/
 en i fåå Månader behöllo the aff 300. Mann nåp-
 peligen 30. Ja så sag war ther/ war Folcket så siurt/
 at Skildwachten måste sitta på een Bänck; Och
 när een Officer ar kom gåendes/ stod han up/ men
 war han förbit/ satte han sig igen. Om Dagen
 bruk a the halff Dickar/ men om Natten Musqueter.

Een Sergant på Castellet de Mina/ bleff för
 wisse Orsaker skull till thenna Ödn St: Thomæ sand:
 Han war ifrån Nye-Marek-Brandenburg/ wid
 Rampn Philip/ war een wacker wälsfördökt Soldat/
 therföre fick han och snart een Capitains-Plaz på
 samma Ödn: Thensamme war mycket hård emoot
 gemeene Soldater/ men i serdeels emoot een/ then han
 mähta hatade/ gick honom ofta effter/ på det han
 skulle finna honom sofwande på Skildwachten/ eller
 betreffa honom elltest på något annat otillbörligt;
 Det hende sig eengång/ at han änteligen wille frisa
 honom/ och kom om Nattettiden så han stod Skild-
 wacht/ han ropte/ som brukeligt är/ men Capitai-
 nen wille icke swara/ en heller stå stilla/ uthan wille
 sig med Wäld tränga in på honom/ så kunne Skild-
 wachten icke annat/ uthan brände lödfi på honom/
 och sködt honom så/ at han strax dödde. Soldaten
 skedde ingen ting therföre: Han wille gerne med oss
 ther i:

Sidan
 A bect/så
 dan Ödn.

ther ifrån/ men han fick inthet Loff. Somblige wo- 89.
ro ther listare Döde än lefwandes Menniskior.

Ther wäxar mycken och mångahanda Frucht/
ock ite slagz Wisndruswor/ som på Castellet de Mi-
na icke wille fore. Theslikest allehanda Booskap
och friskt Wain/ thermed wis wärt Skepp/ och jag
mig/ ock een aff mine Cammerater (som war siuck/
och icke förmåtte komma till Landz/) wäl försägo.

The handlade mycket med os igenom Silfwermynt/
som iaz icke hade seedt i een lång tid bort äth. The
hade ock Guldsmeder ibland sig/ ty een aff them köp-
te aff mig min Wärectng. Mycket Socker/ som war
heelt bruunt/ wäxar ther; blifwer ock ther samme-
städes mahl/ och thådan uthfördt; Ty samma bru-
ne Thomæ Socker är på alle Orther wäl bekandt.

Det hade
jag icke
seedt een]
långan
tid.

Så itt os
hälsofärd
Landz g
wer säc
födt och
hälsofärd
m. S. 177

Then 29. Januarii reeste wij ifrån detta ohälso-
samma Landet/ och seglade till Brasilien/ som är 600.
Mijl ther ifrån belägit. Och här emellan skall wa-
ra ite Land/ wid Namn Gyllande Öön. Förty det
hafwer sig eengång tilldraat / at een Karl på ite
Skepp förwärdade sitt Liiff/ för then skedde Förbön
aff sine Camerater/ at han måtte sättas på thenna
Öön i Ballingskap. Då han ther efter äth eengång
oförmådandes såg ite Skippi Stön/ drog han sin
Skiora aff sig / och gaff ther med allehanda Teckn/
at the

Om then
Gyllande
Öön.

2. Säcker
full med
Guld.

Thenna
öön flyttar
i Stön.

att the på Skippet kunde nogsampt förmärcka / at
ther måste wara een eller några Mennistor / seglade
förthen skull dje / och togo honom till sig på Skippet ;
Ed han nu bleff tillfrågat om all Ting / så ock om sam-
ma Landz Arth och Egenkap / tog han fram sine två
Säcker / som han hade hafte med sig / hwilcke han hade
upfyllt med bare Guld. Skipparen hafwer thenna
öön wäl anmärckt och besertifwet / i then Meenting /
när han kommo med Lycka och wäl-behållan Reesa i
Engeland / tänckte han sådant med thenna Persoh-
nen och the Säcker Guld uppenbara och betyga ; Om
hans Principaler wille låta då ditt een Segellaton
ansfålla / so wille han och then andre Karlen / sig gär-
na låta ther till bruka ; Hwilcket också skedde / men
kunde doch icke finna then samma öön igen ; Ther aff
the nogsampt kunde afftaga / att hon måste flyta på
Watenee aff och till / hwart hon blifwer driffwen.
Måste altså medh oförrättade Saaker draga hem
igen.

Then 2. Febraris fingo wi see Brasilien / och då
thet leed moot Afftonen / kastade wi Ankar / men
then andra Morgon lyfte wi det igen / och seglade
til Staden Resifte. Wi sågom för oss i Stön ite
Castell på ite Halleberg ligglandes / och på then an-
dra Sidsan ite annat Teckn / emellan hwilcket wi
måste

måste infegla; Men vilj tordes liffwål inthet wä-
gat/ therföre kastade wij åther wåra Unckar/ intill
thes vilj fingo några för Penningar/ som ware ther
till bestålte/ som införde oß/ tyelliest (når man wille
förspara thenna Bekostning/) råckar man cfta i
stoor, Sahra och Skada. På förbemålte Eld: Ga-
stell kommer aldrig een fremmad Menniska/ uthan
the som åro Eedsworne ther på. Proxiant blifwer
them tillfördh på sina Fahrkästar. Ther är ock een
Förstadh eller Mallm/ som ock runde om beslutin/
therföre kunde man tillförna teke komma ditte uthan
sma Fahrkästar. Men nu hafwer Hans Först:
Nåde Hr: Moritz aff Nassow/ een såtilig Trädgård
i samma Förstaden låtit anlägga/ och öfwer samma
Watern slå een mächtig Steen-brygga; och hwilken
som wille gå ther öfwer/ måste therföre Full så mycket
som een half Öre gifwa. Och efter Staden är mycket
Folckrisk/ så drager det een stoor Summa: Och kal-
las samma Förstaden Anthoniwas. In och uthan
Staden Resist skal wara öfwer 120. Socker-qwar:
nar/ och i hwar Qwarn 2. eller 300. Persobner/ som
måst parten åre Moriska Trålox/ hwilka förratra
fast Hästa- Arbeete. Jag tordes teke gå ditte at be-
see them/ förty theas Qwinfolcks Skyskheet är
så stoor / at the tillbudna sig med all macht/ det man
skal efterkomma theas Willia. Trå Takmån

Saff w
2000.
Menniskor
a. b. c. d. e.
här i So
der qwar
f. w. m. n.
tan o. y. z.

92. aff wore Skipp / som hade fyllat sig med Bränne-
wijn / kom med sådan förbannade Skiddekar tillsam-
man / och blewo beträffade aff the ras Mån / hwilcke
slog om Hustruden aff them : Hade the blifwit på
Skippet qwarre / så hade the icker rått i sådan Dlycka.

Stil hwar
Syller i
Linn g. 3. r.

Wis wore 10. Dagar ther på Landet / och hade
mycket Socker förde i wårt Skipp / ther till the trogen
Hielp och Bistånd of bewilste. Wis upfyllte wåra
Kiårill med färskt Watn ; Och effter wil fingowetta /
att 10. Mållifrån of / wid röda Landet / 9. Skipp / som
ock årnade sig till Holland / wentade på of / seglade
wis i Gud ; Rampn fort / och kom then andra Da-
gen till them / hwar ofwer wis storligen gladdes med
hwar andra. Wis försågo of ther med allehanda
Förfrifning till thenna långa Keesan. Besöckte
ock några Socker Herrar / som sig sammastådes up-
pehöll / hwilcke of mycket godt bewilste. Låta of ock
see 16. stycke wilde Mohrar / som the kalla Daboyer /
the skal wara wål 300. stark / och hafwa ingen wist
Rum / uthan dragar i serdeels Partis på åthskillige
Ruum i Landet omkring / och hafwa the ras Dwin-
nor hoof sig. När the åro Hafwande / och Södel-
sens Sweda kommer på them / så trampa the them
esomoftast / när det Hårde gådt till / på Magen /
att Barnet måste så skillas från them ; sedan trycka
the af.

wilde
Mohrar.

I dem
Reman så
omgås
med wåra
Grunnet.

the åfwan Hufwudet breed / therföre tyckas the alla /
lika som ther wore hugget något bort uthaff theras
Hufwuder. Theras Öhron / Näfer och Lappar äro
länge upskurne / samma med allehanda Prydelse be-
hängde ; the uthseer therföre mycket hifkellige. Bruka
inge Gewähr / uthan Pisslar / som the weeta med så-
danne Behändigheet till at kasta / at man måste hö-
geligen sig förundre ther uppå / huru noga the kunna
treffa hwad the willæ.

93.

Jtt under-
lig pryde-
ning.

Then 1. Martij Styl: Nov: äro wi låther gård-
gne till Skipzigen / då wårt Skipp Harlem 130. Per-
sohner. The andra 9. serdeels med sine egne Namyn
(theraff jag 2. hafwer förgårut) wore Swarta Örn-
nen / Seelandh / Gyllende Leison* / Enckhuisen /
Princessin / Skippet Horn och Koerдам. Then
Swarte Örn / som war det mindsta / blef uthwalde
till Ammiral öfwer öf. Thesse alle och the andre 2.
woro lastade med Socker och Brasilien Tråd.

Då wi nu i 8. Welors tid teke hade seedt Land /
kommo wi till een Sid / som kallas Stoor Sidn / full
med Sääff / hwilcket lijkwål hade sinå Pärun lika
som Hyllepärun / aff hwilcka Skipparen togo män-
ga / och förde them hit till Landz / förty the brukas es-
moot Steen-sweda. På detta Saarwatn gick the
långt sampt till / ty wi kunde nåppeligen i fyra Dagar

M ij

Slippæ

94. Slippa ther Isräa. Men uthi thenna lilla Kommo
wilt uthi een större Nödy/ emadan oss öfwerföll een så
stor Dimba/ at det ena Skippet icke kunde see det
andra; Och efter wilt oss befruchtade/ at ena Skip-
pet måtte löpa emoot det andre/ hwar igenom wäl
kunde gåa begge två i Grund/ therföre sedtho wilt
man ję gångor med Musqueter/ at then ena kunda
förnimma hwar then andre war/ och at wilt icke heller
blefwo förskingrade/ och kommo så Röstware i Hän-
der/ somesomoftast steer.

Tä det war förbit/ seglade wilt i Gudz-nampn
wid ire fort/ och fingo i nionde Weekan Engeland
i Sicket/ hwar öfwer wilt allesamman blefwo Her-
teligen glade. Och effter wår Prowlandt måste
parten förthård/ hade wilt gärna begifwet oss till
Landz/ men effter Winderu war oss emoot/ måste wilt
lamera/ och hafwa Talamod/ intill wilt ändteligen
then 4. Junii/ Anno 1645. i Terel/ (thedan wilt ock
för 5. Åhr affseglade) igenom Gudz Nåde/ lyckeligen
ock med god Hålsagen ankommo.

För samma GUDS nådiga Beskydd och Beskärn/ kan
sag icke i all minn Lifsz-tijd minn HERRE GUDH nog-
sampt tack sånar Bediandes Honom hierteligen/ Han wille
här effter äth mig nådeligen emoot alla minna Siender/ såsom
Han mig tillförne ibland the wilde Människior så mildeligen
hafwer gierdt/ bewahra/ intill Han på det usla Lifswet/ när
minn Stund kommer/ gör een salig

C. N. A.

